Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 12 июнь шанба

Сотувда эркин нархда
№ 116 (2154)

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

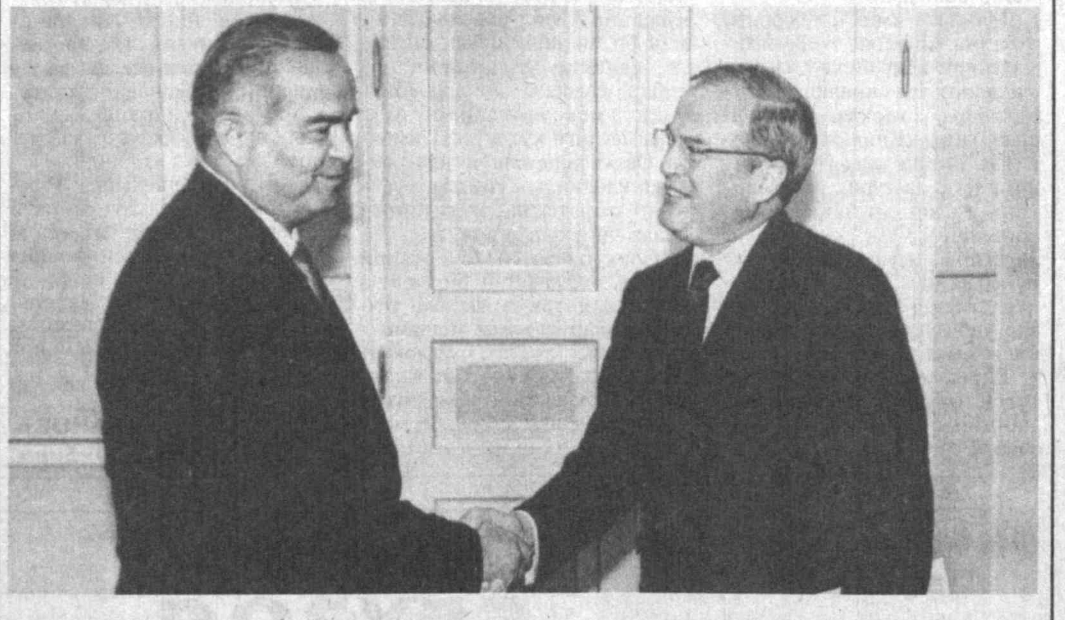

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 11 июнь куни Оқсарой қароргоҳида Франция Иқтисодиёт, молия ва саноат вазирлигининг Давлат маслаҳатчиси Кристиан Пьеррени қабул қилди.

Мамлакатимиз раҳбари меҳмонни юртимизга ташрифи билан қутлар экан, мазкур ташриф Франция ҳукуматининг Ўзбекистон билан муносабатларга алоҳида эътибор қаратаётганидан далолат эканини айтди. Ислом Каримов мамлакатимизда француз ҳамкорлар билан алоқалар истиқболининг порлоқ эканлигига ишонч катталигини ҳам таъкидлади.

— Икки томонлама муносабатлар жадал ривожланмоқда, — деди жумладан Президент. — Айниқса, сўнгги тўрт йил ичида катта ўзгаришлар рўй берди. Ўзаро товар айирбошлаш ҳажми 1994 йилда 12 миллион АҚШ долларини ташкил этган бўлса, ўтган йили бу борадаги кўрсаткич 170 миллиондан ошди.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон-Франция муносабатлари йилдан йилга ривожланиб бормоқда. Француз ҳамкорлар, айниқса, қурилиш, аэропортларни замонавий техника билан жиҳозлаш, нефт-газ саноати иншоотларини барпо этиш борасидаги қатор лойиҳаларда иштирок этмоқда. Шу кунгача мамлакатимизда Франциядан тўғридан-тўғри сармоя сифатида 140 миллион АҚШ доллари миқдоридаги маблағ ўзлаштирилган. Яқин вақт ичида эса яна 470 миллион долларлик сармояни ўзлаштириш мўлжалланмоқда. У халқ хўжалигининг кўплаб тармоқларини қамраган лойиҳаларни амалга ошириш учун сарфланади.

Учрашувда К.Пьерре мамлакатимиз раҳбарига Франция Президенти Жак Ширакнинг мактубини топширди. У Францияда Ўзбекистон билан муносабатларни чуқурлаштириш масаласига катта аҳамият берилаётганини таъкидлади.

Мулоқот чоғида икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашилди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси В.Голишев, ташқи иқтисодий алоқалар вазири Э.Ғаниев иштирок этди.

Қабулда Франциянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жан-Клод Рищар ҳозир бўлди.

(ЎзА)

СУРАТДА: қабул пайти.
А. ТЎРАЕВ олган сурат.

ТАШРИФ САМАРАЛИ КЕЧМОҚДА

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Хитой Халқ Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Цян Цичен бошлиқ делегация аъзолари 11 июнь куни пойтахтимиздаги Хотира хиёбонини зиёрат қилди. Меҳмонлар майдонга ўрнатилган "Мотамсаро Она" ҳайкали пойига гул қўйди.

Делегация аъзолари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ташриф буюрди.

Олий Мажлис Раиси Э.Халилов меҳмонларга Ўзбекистоннинг олий қонун чиқарувчи органи фаолияти ва қонунчилик борасида мамлакатимизда амалга оширилаётган ишлар хусусида сўзлаб берди. Учрашувда икки давлат парламентлари ўртасидаги алоқаларни кенгайтириш билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашилди.

* * *

Шу куни Тошкентдаги "Интерконтиненталь" меҳмонхонасида Хитой Халқ Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Цян Цичен маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари билан матбуот анжумани ўтказди.

Хитойлик меҳмон Ўзбекистон ва Хитой ўртасидаги ҳар томонлама муносабатларнинг ривожланиб бораётганидан мамнуният изҳор этди.

Бугунги кунда Ўзбекистон-Хитой ҳамкорлигини ривожлантиришда бирорта сиёсий тўсиқ йўқ, деди Цян Цичен. — Аммо мавжуд транспорт коммуникацияси тармоқлари мамлакатларимиз талабларини қондира олмаётгани бу борада бироз қийинчилик туғдирмоқда.

Хитой Бош вазирининг ўринбосари Ўзбекистоннинг жўғрофий жойлашуви ва мамлакатимизнинг ақлий, иқтисодий салоҳияти юқори эканлиги икки давлат ўртасидаги муносабатларнинг ривожланиш имкониятларини кўпайтиришини алоҳида таъкидлади. У Андижон-Ўш-Қашқар темир йўли ва шу йўналишдаги автомобиль йўлининг ишга туширилиши мамлакатларимиз ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорликка катта туртки бўлишига умид билдирди. Юксак мартабали меҳмон Ўзбекистон билан Хитой ўртасида ҳаво йўллари орқали қатновни кўпайтириш масаласига ҳам ижобий фикр билдирди. Давлатлараро барча турдаги транспорт воситалари алоқаларини тараққий эттириш Буюк Ипак йўлининг тикланишига ёрдам беради, деди у.

Ц.Цичен Хитой ҳукумати Ўзбекистон раҳбариятининг Марказий Осиёни ядро қуролидан холи зона, деб эълон қилиш тўғрисидаги ташаббусини қўллаб-қувватлашини маълум қилди.

(ЎзА)

ЮЗМА-ЮЗ МУЛОҚОТЛАР

Маънавият инсонни руҳий покланиш ва юксалишга даъват этадиган, инсон оламини бойитадиган, унинг иймон иродаси, эътиқодини мустаҳкамлайдиган, виждонини уйғотадиган қудратли ботиний кучдир, деб таъкидлаганди Юртбошимиз Олий Мажлиснинг XIV сессиясидаги маърузасида. Олий Мажлис Раиси ўринбосари Бўритош Шодиева раҳбарлигидаги бир гуруҳ Олий Мажлис депутатлари билан Қашқадарёда, хусусан, Деҳқонобод тумани ва Қарши шаҳар жамоатчилик вакиллари билан бўлган учрашувларда сўзга чиққан кишилар Президентимиз маърузасидаги ҳар бир сатр мағзи моҳиятига етаётганлиги, таъбир жоиз бўлса, у виждонларни уйғотувчи кучга, йўлчи юлдузга айланаётгани, ёшдир, қаридир ҳар ким XXI асрга ўзи билан нималарни олиб ўтиши керагу нималардан халос бўлиши зарурлигини дилдан англаганини айтишди. Шунингдек, мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий тараққиётни ривожлантириш борасида ўртага қўйилган вазифалар ҳақида гап борди. Қабул қилинган қонунлар, улардан кўзланган мақсад, Аёллар йили муносабати билан амалга оширилаётган ишлар, хотин-қизларга берилган имтиёзлар ҳақидаги фикрлар алоҳида эътибор билан тингланди.

Учрашув қатнашчилари шу йил 16 февралда Тошкентда содир этилган террорчилик ҳаракатига муносабат билдириб, ҳар бир кишини доимо ҳушёр ва огоҳ бўлишга даъват этдилар.

Олий Мажлис депутатлари билан Китоб ва Қамаши туманларида ҳам ана шундай мулоқотлар бўлиб ўтди.

Нарзулла РАВШАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ШУ СОНГА ХАБАР

Тошкентда, Олимпия шон-шуҳрати музейида куни кеча Россиянинг Брянск шаҳрида ниҳоясига етган аёллар орасида кураш бўйича биринчи халқаро мусобақа иштирокчиларидан Ўзбекистон Президентига совға қилинган биллур кубокни музейга топшириш маросими бўлди.

БРЯНСК БИЛЛУР КУБОГИ — ТОШКЕНТДА

Республика Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Баҳодир Махситов кубокни музейга топшираётиб, Брянскда бўлиб ўтган хотин-қизлар орасида кураш бўйича биринчи халқаро мусобақа спортнинг бу тури жаҳондаги барча мамлакатларда ўз мухлисларини топаётганининг яна бир далили эканини таъкидлади.

Биллур кубокни музейга топшириш маросимида пойтахт спорт жамоатчилиги вакиллари ва Брянскдан келган меҳмонлар иштирок этди.

(ЎзА)

БОШ ҚОМУС — ТАРИХИЙ ҲАҚИҚАТ КЎЗГУСИ

Ўзбекистон Миллий Энциклопедияси Бош таҳрир ҳайъатининг кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Бош таҳрир ҳайъатининг, фан соҳалари бўйича ташкил этилган илмий маслаҳат кенгашларининг аъзолари, муаллифлар, йирик олимлар ва ноширлар иштирок этди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Бош таҳрир ҳайъатининг аъзоси Ҳ.Кароматов олиб борди.

Бош қомус илк жилдини яратиш жараёнлари хусусида Ўзбекистон Миллий Энциклопедияси Давлат илмий нашриёти директори Н.Тўхлиевнинг ахбороти тингланди.

Таъкидланганидек, Бош қомус — миллий қиёфа, тарихий ҳақиқат демакдир. Яратилажак қомуснинг мафкураси ва ғояси бугунги ёки эртанги кун сиёсатига эмас, балки халқимизнинг руҳиятига мос бўлиши лозим. Шунинг учун ҳам унинг ҳар бир бобини бекаму кўст яратишда барча зиёлиларимиз ҳамфикр, ҳаммаслак иш олиб бормоқда. Шарқ фалсафаси, дини, адабиёти, санъати, маданияти, тарихи, буюк шахслари ҳаёти ва фаолияти устида ўтказилаётган тадқиқотлар хулосасига оид ҳар бир фикр қайд этилиб, чуқур таҳлил қилинмоқда, ўрганилмоқда. Халқимизнинг меъморчилик санъати, мусиқачилиги тарихи, ҳуқуқшунослик илми, шунингдек, иқтисод, саноат, қишлоқ хўжалиги соҳаларидаги ишлари чуқур илмий изланишларни талаб этади.

Баҳс-мунозаралар шуни кўрсатдики, тарих қатламларида ўзбек халқининг ўтмиши, чинакам ҳаёти, бой маданий-маънавий меросига оид ҳали ўрганилмаган саҳифалар кўп. Уларни адолат тарозисига солиб, миллий ва умумбашарий мезонлар билан ўлчаш, тарихий ҳақиқатни юзага чиқариш олимларимизга катта масъулият юклайди. Шу боис ҳар бир мавзуга астойдил ёндошилмоқда. Йиғилишда билдирилган таклифлардан келиб чиқиб, соҳа олимлари олдига тегишли мавзуларга ойдинлик киритиш масаласи қўйилди, тавсия ва кўрсатмалар берилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчилари А.Зиё, А.Мансуров сўзга чиқди.

(ЎзА)

ЮРАККА ТУТАШ ҒОЯЛАР

XXI АСР САРИ

XX аср фожиали, таҳликали, хатарли аср бўлди, десак янглишмаймиз. Чунки бу асрда икки марта жаҳон уруши бўлиб ўтди. Миллионлаб одамлар қурбон бўлишди. Учинчи жаҳон уруши бўлмаслигига ҳеч ким кафолат беролмай қолди. Одамлар ўз-ўзидан, ўз азалий маконидан бегоналашиб борди. Умидсизлик пайдо бўлди. Бунинг сабаби — дунёда одамларни бир-биридан ажратиб юборадиган ғоялар ҳукмрон эди.

Ҳатто одамларни синфий муносабатига қараб, манфаатлар қарама-қаршилиги нуқтаи назаридан миллатни ҳам, халқни ҳам, қолаверса, дунёни ҳам парчалаб юбориш ғояси мавжуд эди. Бундай тафаккур тарзи, фикрлаш усули дунёни ҳалокатдан қутқаришга қодир эмас эди. Европада пайдо бўлган, жайдари қилиб айтганда, "ёки у, ёки бу" фалсафаси — одамларни табиат устидан, инсонни инсон устидан ҳукмронлик қилиш, бир-бирини бўйсундириш ғоясини илгари сурувчи фалсафа XX асрнинг иккинчи ярмига келиб ўз вазифасини бажариб бўлди. Бундай фалсафа дунёни қутқаришга қодир эмаслиги аён бўлиб қолди.

Дунёда илм-фан ривожи моддий жиҳатдан жуда катта иқтисодий равнаққа олиб келиш билан бирга ядровий фожиалар, экологик бўҳронларни келтириб чиқарди. Диалектик материализм фалсафасини ўзига ғоя қилиб олган шўролар империяси чок-чокидан сўкилди. Мустақилликка эришган Ўзбекистон ўз тараққиёт йўлини белгилаб олди. Эскича яшаш тамойиллари ўзгариши билан янгича турмуш тарзини белгилаб берадиган **"Бу ёруғ дунёда биз киммиз ва не бир сир-синоатмиз, қаёққа қараб кетяпмиз?"** (Ислом Каримов) ғоялар тизими майдонга келди. Юртбошимиз ўзининг барча асарларида миллат манфаатларига мос, халқни халқ, миллатни миллат қиладиган ғоялар тизимини, назариясини майдонга ташлади. Бу ғоялар янгича фикрлаш, дунёни янгича идрок этиш ўзликни англаш асосида теран фикрлаш натижасидир.

Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг XIV сессиясидаги "Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда" деб номланган маърузасида давримизнинг манзарасини таҳлил қилар экан: **"Биз келгуси асрга ўзимиз билан нималарни олиб ўтишимиз мумкин ва зарур? Ва нималардан воз кечишимиз даркор? Ўз ҳаётимизни қандай йўллар билан яхшиламоқчимиз? Янги минг йилликда қандай муаммоларнинг ечими бизнинг диққат-эътиборимиз марказида турмоғи лозим?", деган саволларга жавоб излашга тўғри келади"** — деб таъкидлайди.

Хўш, XXI асрга қандай ғоялар билан кириб борамиз? Энг аввало, инсонпарварликка асосланган, ҳар бир инсоннинг бетакрор, жозибадор ҳислатларини ҳурмат қилиш, уларни ардоқлаш концепцияси ўртага ташланмоқда. Яъни, бу диёрда ҳеч ким норози бўлиб яшамасин, ўзида мамнуният туйғусини ҳис қилсин. Бу бизнинг миллий онгимиз, миллий руҳиятимизга мос келадиган тамойилдир.

"Эркин фуқаро маънавиятини, озод шахсни шакллантириш масаласи олдимизда турган долзарб вазифадир", деб таъкидлайди Президент. Бунинг маъноси шуки, эркинлик инсон ҳаётининг мазмунидир. Инсоннинг барча фаолияти эркинлаштирилгандагина унинг интилишлари жамият ривожланишига йўналтирилган бўлади. **Шу боис Юртбошимиз биринчи устувор йўналиш сифатида мамлакат сиёсий, иқтисодий ҳаётини давлат ва жамият қурилишини янада эркинлаштириш ғоясини илгари суради.** Бунинг маъноси нафақат иқтисодий, сиёсий ҳамда ижтимоий институтларни бир-бирига боғлайди, балки инсон қайси соҳада бўлмасин, ўз эркини, озодлиги, мустақиллигини ҳис қилиб фаолиятда бўлади, ўз-ўзини бошқариш, одамларнинг бир-бирлари билан биргаликда яшаши таъминланади. Ўзаро ҳамкорлик ишга тушади. Одамлар манфаатлари, бир-бирига зид ташкилотлар ҳам ҳамкорлик тамойили асосида иш юритади. Чунки эркинлик яхшиликка, ҳамкорликка, ўзаро биродарликка айланиб боради. Демак, эрк хоҳишгина эмас, уни тушуниш, англаб етиш ҳамдир.

Ҳар қандай ғоя халқнинг онгига етиб боргандагина буюк кучга айланади, унинг маънавий қудрати (энергияси) намоён бўлади. Мана шунда цивилизация қарор топади, ривожланади. Нима учун буюк цивилизациянинг, маънавият қудратининг асосчилари, уларнинг ижодкорлари йўқ бўлиши билан, маънавий қудрат таъсири сусаяди, фақат моддий куч қолади. Негаки, маънавий қудратдан маҳрум бўлган цивилизация ҳалокатга маҳкумдир. Тарихда буюк цивилизацияларнинг ҳалокатини олимлар ана шундай изоҳлайдилар. Цивилизациянинг назарий ижодкорлари йўқ бўлса, у ҳалокатга учраши шартми? Биз ўйлаймизки, цивилизация ўз-ўзини ривожлантириш қудратига эга бўлиши керак, шундагина унинг эволюцияси давом этади. Бунинг сабаби шундаки, буюк ғоялар алоҳида одамларда ёки бир гуруҳ одамлар онгида бўлиб, миллатга, халққа, оммага сингмаса, одамларга етиб бормаса, ижодкор одамлар оламдан ўтгандан сўнг цивилизация ҳам секин-аста сўна бошлайди.

Бироқ ғоялар, назариялар омманинг шуурига етиб, концепциялар одамларнинг яшаш тарзига, ҳаётининг мазмунига айланиб борса, жамият ўз-ўзини ривожлантириш кучига эга бўлади. Унинг узлуксиз — эволюцион тараққиёти таъминланади. Ҳар бир фуқаронинг миллий ғояни, демократик принципларни тушуниб етиши нақадар муҳим аҳамиятга эга эканлиги ана шундан келиб чиқади. Бироқ бу ғояларни ақидалаштирмоқчи эмасмиз. Ҳар бир шахс янги ғояларни, назарияларни билишда ўзида эҳтиёж сезиши керак. Шундагина ғояларга амал қилиш ҳам виждонан амалга ошади, онгли муносабатда бўлади. **Жамият маънавиятини янада юксалтириш ғояси иккинчи устувор йўналиш сифатида ўртага ташланаётгани бежиз эмас.**

Инсон эркинлиги, ҳаёт мазмунини англаб етиши унинг маънавий камолига, инсон руҳиятининг равнақи, унинг поклиги, кучи, мустаҳкамлиги, ички туйғуларининг ҳаракатга келиши эса маънавиятга боғлиқдир. Бироқ инсон ички дунёси, маънавиятини, ўзлигини билиб дунёни биладими ёки дунёни ўрганиб ўзининг маънавиятини билиб борадими? Бу методологик аҳамиятга эга бўлган тамойилдир.

Юртбошимиз шарқона фикрлаш тарзидан келиб чиқиб, маънавият инсоннинг ички дунёси бўлиб, инсонийликни намоён этишнинг асоси, деган ғояни майдонга ташлади. **Яъни, кадрлар масаласи учинчи устувор йўналиш сифатида жамият ҳаётида ҳал қилувчи аҳамиятга эга.**

Инсонлар шу вақтгача ўзининг ғайриинсоний ҳислатларини рўёбга чиқариб ҳам яшади, дунёни бузиб, паторат қилиб, бир-бирига душман бўлиб яшаб келганлиги ҳам рост. Бунга имконият ҳам бор эди. Маънавий баркамоллик инсонни ўзининг инсоний ҳислатларини намоён қилиб яшашни таъминлайди. Инсон фаолияти бузишга эмас, балки тузишга, йўқ қилишга эмас, бунёдкорликка қаратилади. Шунинг учун XXI асрга инсонпарвар ғоялар билан кириб бориб, яқинлашаётган асрни инсонийлик асрига айланишини кутмоқдамиз.

Президентимиз Ўзбекистон Олий Мажлисининг XIV сессиясидаги маърузасида **"Энг муҳими, янги ижтимоий муносабатларнинг зарур асосини, заминини, керак бўлса пойдеворини қуриб олиш"** лозимлиги ҳақида гапириб, бунинг асосида нафақат халқнинг маънавий баркамоллиги, балки унинг "турмуш даражасининг изчил ва барқарор ўсиши, аҳолини янада кучли ижтимоий ҳимоя қилишни ифода этади". **Бу — тўртинчи устувор йўналишдир.** Мазкур тамойил Юртбошимизнинг барча асарларида, "ислоҳотларнинг барча босқичларида асосий йўналиш бўлиб хизмат қилади". Бу деган сўз жамиятимизни, халқни, миллатни, ҳар бир шахсни ҳам моддий ва ҳам маънавий жиҳатдан такомиллаштириш, шу асосда ижтимоий муносабатларни шакллантириш демакдир.

Бешинчи устувор йўналиш — иқтисодиётда таркибий ўзгаришларни таъминлашдир.

"Олтинчи устувор йўналиш — жамиятдаги барқарорлик, миллатлар ва фуқаролараро тотувликни, сарҳадларимиз дахлсизлигини, мамлакатимиз ҳудудий яхлитлигини таъминлашдан иборат", — деб таъкидлайди Юртбошимиз.

Президентимиз Ислом Каримов "Тафаккур" журнали бош муҳаррирининг: "Сизнинг фаолиятингиздаги энг устувор йўналиш, энг олий мақсад нимадан иборат?", - деган саволига бир оғиз сўз билан "Халқимнинг омонлиги", дея жавоб бериб, қуйидаги фикрни келтирган эди: "...элу юртимизнинг осойишталиги, осмонимизнинг мусаффолиги, сарҳадларимизнинг бехатарлиги, бугунги кунимиздан розилик, эртанги ҳаётга ишонч, оналаримиз ва фарзандларимиз юзидаги табассум, бу — мен ўз фаолиятимда интиладиган энг олий мақсаддир. Халқимнинг осойишталиги ва фаровонлиги мен учун ҳамма нарсадан афзал".

Ўзбекистон XXI асрга қадам қўяр экан, тинчлик, барқарорлик, миллатлар ва фуқаролараро тотувликни таъминлаш ғояси билан кириб боради. Бу ғоя тарихий тараққиёт моҳиятини белгилайди. Чунки одамлар ўртасидаги урушлар, бир-бирига тажовуз қилиш, инсонга қарши ғайриинсоний фаолиятда бўлиш ғояси XX асрда қолиб кетиши керак. XXI аср инсонийлик асри бўлиши, инсонлар ўз ҳаётларининг моҳияти, мазмунини рўёбга чиқариш учун тўлиқ имконият яратилиши керак. Жамиятимиздаги тинчлик, осойишталик, барқарорлик, ўзаро ҳамкорликнинг самараси ҳам шунда. Юртбошимиз бу тамойил нафақат алоҳида олинган миллат, халқни, балки дунё халқларининг маънавий биродарлик тамойилига айланиб боришини кўзда тутади. Бошқа халқлар, мамлакатлар билан биродарлик, муроса қилиш концепцияси билан иш кўради. Бу концепция ҳар бир одамнинг кимлигидан қатъий назар ўзи яшаб турган дунёда тинчлик, осойишталик учун масъул бўлишга ундайди. Шу маънода бу ғоя бутун дунё одамларини маънавий биродарликка чорлайди. Бу шиор ёки одамларга маслаҳат эмас, балки инсониятнинг ривожланиши ва яшаб қолишининг зарурий шартидир. Бизнинг тарихий борлигимиз, реал ҳаётимиз шундан иборатки, одамлар бир-бирлари билан дўст бўлиши, ҳамкорликда яшаши, умуминсоний биродарлик инсонлар яшаб қолишининг асосий шартидир. Бу қоида ҳамма учун энг муҳим яшаш тарзига айланиши керак. Буни ҳеч ким, ҳеч қачон эсдан чиқармаслиги керак.

Биз XXI асрга Президентимиз майдонга ташлаган : "Шу азиз Ватан барчамизники, унинг фаровон келажаги учун яшаш, курашиш биз учун энг катта бахтдир" деган ғоя билан кириб борамиз. Бу — барча халқларни бирдамлиги, ҳамдўстлигини таъминлашнинг гаровидир. Хайдеггер ибораси билан айтганда, фалсафа одамларни ўз уйига қайтаришдан иборат. Ана шунда одамлар ҳақиқий ўз борлиғига эга бўлади. Ўз ватанида ўзини бегона ҳис қилмайди. Мана шундагина инсонлар ўз кучи, иродасини ўз ватанининг равнақи учун ишга солади, бунёдкорлик билан шуғулланади. Кишиларнинг ўз ватани олдидаги масъулияти бутун дунё олдидаги, умумий уйимиз олдидаги масъулияти ҳамдир. Шунинг учун Президентимиз майдонга ташлаган ўзаро ҳамкорлик ғояси нафақат Ватанимиз тараққиёти учун, балки дунё халқлари биргаликда яшашининг ҳам зарурий шартидир. Мана шундай ғоягина инсониятни ядровий, экологик фожиадан қутқаради, инсоният ҳаётига таҳдид солувчи фалокатларга қарши ҳамкор ва бирдам бўлишга ундайди, фалокатнинг олди олинади, тараққиётга кафолат пайдо бўлади.

Демак, Ер юзида тинчлик, осойишталик, барқарорликни таъминлаш учун одамлар маънавий биродар бўлиб яшашлари керак экан. Бироқ бу масалалар фақат назарий масалалар ёки орзу-ҳавас эмас, балки жамиятимизда халқимизнинг бунёдкорлик асосида амалга ошираётган муҳим тадбирларидир. Бу ғоялар ва амалга оширилаётган тадбирлар халқимизнинг турмуш тарзига айланиб бормоқда.

Иномжон РАҲИМОВ,
Ўзбекистон файласуфлари миллий жамиятининг раиси.

АСОСИЙ МАҚСАД — ХАЛҚ САЛОМАТЛИГИ

Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қароридан келиб чиқадиган долзарб вазифалар муҳокамасига бағишланган республика кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгашда республика вазирликлари ва идораларининг раҳбарлари, вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимларининг ўринбосарлари, спорт ташкилотлари, жамғармалар, маҳалла қўмиталари раҳбарлари иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ҳ.Кароматов кенгаш иштирокчилари ҳузурида сўзлаган нутқида мамлакатимиз спорт соҳасидаги ажойиб муваффақиятлари билан жаҳонга танилган ҳозирги вақтда аҳолини самарали соғломлаштириш, унда соғлом турмуш тарзини шакллантириш масалаларига жиддий эътибор берадиган пайт келганини таъкидлади. Шу жиҳатдан қараганда, ҳукумат мазкур қарорининг аҳамияти жуда катта.

Бош вазир ўринбосари жисмоний тарбия ва спортнинг барча долзарб муаммоларини қамраб олган бу қарорни амалга оширишнинг самарали воситаларини излаш зарурлиги тўғрисида гапириб, барча даражадаги раҳбарлар, айниқса, жойларда ташаббускорлик, тадбиркорлик ва ғайрат кўрсатсагина натижалар ижобий бўлишини уқтирди.

Республика Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг раиси Б.Махситов спорт қўмитаси томонидан белгиланган аниқ чора-тадбирлар тўғрисида гапириб, 11 та комиссия тузилганини, уларнинг ҳар бири қарорнинг аниқ бандлари бажарилиши учун масъул эканини айтди. Белгиланган барча тадбирларни муваффақиятли амалга ошириш кўп жиҳатдан ижрочиларга боғлиқ, дейилди кенгашда. Афсуски кўп ижрочилар йўл қўйиб бўлмайдиган даражада сусткашлик қилишади.

Кенгаш иштирокчиларининг нутқларида ўзбекистонлик ҳар бир киши бу қарорнинг моҳиятини чуқур англаб етиши, унда ўзи ҳақида ғамхўрлик акс этганини тушуниб, ҳужжатнинг ҳар бир банди самарадорлик билан амалга оширилиши учун ҳамма ишни қилиши лозим, деган фикр айтилди.

Кенгаш иштирокчилари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга мурожаатнома қабул қилдилар.

(ЎзА)

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом КАРИМОВГА МУРОЖААТНОМА

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

Сизнинг улкан ғамхўрлигингиз ва эътиборингиз туфайли мустақиллик йилларида Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спорт катта тараққиёт босқичига кўтарилди, унинг моддий-техника базаси анча мустаҳкамланди, халқаро спорт анжуманларида ўзбекистонлик спортчилар эришаётган ютуқлар салмоғи йил сайин ошиб бормоқда.

"Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида" Қонун, "Соғлом авлод учун" давлат дастури, Вазирлар Маҳкамасининг қатор қарорлари жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантириш учун имкониятлар яратиб берди.

Сизнинг ташаббусингиз билан қабул қилинган Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 27 майдаги "Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори давлатимизнинг миллатни соғломлаштириш борасидаги ғамхўрлигининг яна бир ёрқин исботи бўлди. Қарор вазирликлар ва идоралар, ҳокимликлар, жамоат ва спорт ташкилотлари, корхоналар, муассасалар, ўқув юртлари раҳбарлари учун мамлакатда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришда дастуриламалга айланади.

Бу қарор — мустақиллик йилларида биринчи марта қабул қилинган, Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантиришнинг барча масалаларини комплекс ҳал қиладиган тарихий ҳужжатдир. Унинг ҳаётга татбиқ этилиши, шубҳасиз, жамиятда соғлом турмуш тарзини қарор топтиришга, жисмоний тарбия ва спортни халқимизнинг кундалик ҳаётига оммавий жорий қилишга, ёшларимизнинг жиноятчилик, ақидапарастлик ботқоғига ботишларига йўл қўймасликка, барча жойларда жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиш учун шарт-шароитлар яратишга, юқори маҳоратли спортчилар, азамат полвонлар тайёрлашга ва халқаро спорт майдонида янги зафарларга эришишга хизмат қилади.

Қадрли Ислом Абдуғаниевич!

Мамлакатда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш борасидаги ғамхўрлигингиз ва эътиборингизга жавобан Сизга Ўзбекистон жисмоний тарбия ҳаракатини янада юқори чўққига кўтаришга, маънавий ва жисмонан баркамол, ватанпарвар ёшларни тарбиялашга қаратилган Вазирлар Маҳкамаси қарорини, Жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш Концепцияси ва Давлат дастурини оғишмай ва пухта бажариш учун барча куч, билим ва тажрибамизни ишга соламиз, деб ваъда берамиз.

Сизга Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши йўлида олиб бораётган тинимсиз меҳнатингиз учун сидқидилдан миннатдорлик изҳор этиб, келажаги буюк давлат раҳбаридек масъулиятли фаолиятингизда улкан муваффақиятлар, мустаҳкам соғлиқ, узоқ умр тилаймиз.

Жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш масалаларига бағишланган республика кенгаши иштирокчилари.

КАРМАНА ШУҲРАТИ ТИКЛАНАДИ

Навоий шаҳрида вилоят фаолларининг Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Навоий вилояти Навоий шаҳри таркибида Кармана туманини ташкил этиш тўғрисида"ги Фармонининг ижросига бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

Сўзга чиққанлар Фармонда Кармана шаҳрининг қадимий шуҳратини тиклашга алоҳида эътибор берилганини таъкидладилар. Юртбошимизнинг ташаббуси билан мамлакатимиз олиму тарихчилари, кенг жамоатчилигининг эътибори Карманага жалб этилди. Ҳозирдаёқ шаҳарнинг бой тарихий-маданий меросини ҳар томонлама кенг ва чуқур ўрганиш ишлари бошлаб юборилди. Қисқа давр ичида ҳомийлар жалб этилган ҳолда Мирсаид Баҳром мақбараси, Ҳазрат Қосим Шайх мақбараси мажмуи, Шайх Хўжа Хусрав мақбараси, Мирза Чорбоғ ёдгорликларини таъмирлаш ишлари бошлаб юборилади.

Келгуси йилда шаҳарда троллейбус қатновини йўлга қўйиш, сув, электр, канализация ва марказлаштирилган иссиқлик таъминотининг ягона тизимини вужудга келтиришнинг аниқ режалари белгилаб олинмоқда. Вилоят бош меъмори О.Юнусов йиғилиш қатнашчиларини Кармана тумани ҳудудий чегаралари, Навоий туманининг янги маркази, бўлажак маъмурий, маданий, маиший ва турар жой бинолари қурилишлари лойиҳаси билан таништирди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Б.Ҳамидов, Навоий вилояти ҳокими Ғ.Дилов сўзга чиқди.

Ёрқул УМАР,
ЎзА мухбири.

СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР НЕГА МУДРОҚ?

Бизда нечта сиёсий партия бор, деб дабдурустдан берилган саволга кўпчилик жавоб беришга қийналиши турган гап. Билган кишиларнинг жавобидан аввалига хурсанд бўласан: мустабид тузум билан бирга ясама якдилликни кашф қилиб келган яккапартиявийлик тушунчаси ҳам мустақиллик тонг отарида шудрингдек парланиб кетди. Энди сиёсий партиялар кўп. Номлари ҳам турлича. Фақат улар ҳақида, қилаётган ишлари, фаолияти, мақсади, ҳаракат дастури, жамиятдаги мавқеи ҳақида ўйлашинг биланоқ хурсанд бўлишни ҳам, хафа бўлишни ҳам билмай қоласан. Бу — сиёсий партиялар фаолиятидан йироқлигинг сабаблими, ёки умуман «сиёсий партия» тушунчасини чуқур англаб етмаганинг туфайлими — ўзинг ҳам айтаолмайсан...

Шундан сўнг «Сиёсий партия ўзи нима?» дея ўзингга ўзинг савол берасан. Қонунда эса бунга шундай изоҳ берилган:

«Сиёсий партия Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг қарашлар, манфаатлар ва мақсадлар муштараклиги асосида тузилган, давлат ҳокимияти органларини шакллантиришда жамият муайян қисмининг сиёсий иродасини рўёбга чиқаришга интилувчи ҳамда ўз вакиллари орқали давлат ва жамоат ишларини идора этишда қатнашувчи кўнгилли бирлашмасидир».

Ана энди табиий саволлар туғилади. Ҳозирги мавжуд сиёсий партияларимиз давлат ҳокимияти органларини шакллантиришда ўз аъзоларининг сиёсий иродасини рўёбга чиқаришга интилаяптими? Ўз вакиллари орқали давлат ва жамоат ишларини идора этишда фаол қатнашаяптими? Ва ниҳоят: уларнинг мавжудлигидан, энг муҳими, фаолиятидан кенг халқ оммаси хабардорми?

Минг афсуски, саволларга далил, кўтаринки руҳ билан жавоб бериш қийин. Ваҳоланки, ҳеч бўлмаса, шу йилнинг бошлариданоқ сиёсий партияларнинг қайноқ ҳаёти, фаоллиги, ўз мақсади сари интилаётгани ёрқинроқ намоён бўлиши керак эди. Ўз сафларини тўлдириш, тарафдорларини кўпайтириш учун мамлакат иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий ҳаётида фаоллик кўрсатиши керак эди. Чунки 1999 йил — сайловлар йили. Лекин мудроқлик ҳамон давом этаётгандек...

ЯҚИН ТАРИХГА БИР НАЗАР

1994 йилда кўппартиявийлик асосида илк бор сайловлар ўтказилган эди. Ўша йилги сиёсий фаоллик ҳалиҳали ёдимизда. Турли таъсис съездлари, конференциялар, сиёсий партияларнинг халқ орасига кириб бориши ва сайловда ютиб чиқиш учун турли воситалардан (шу жумладан, матбуотдан) фойдаланиши. Адолат юзасидан айтиш керакки, ўша кезлари партияларнинг тўлиқ номларини, «лидер»ларини аҳолининг муайян қисми таниб ҳам қолганди. Қайси бирини қўллаб-қувватлаши, сайловларда кимларга овоз беришини ўзи учун белгилаб ҳам олганди. Минг афсуски, ҳозир ҳатто **«фалон партияни биласизми, унинг раҳбари ким?»** деган саволга ҳам кўпчилик тўғри ва тўлиқ жавоб бера олмайди. Ваҳоланки, ана шу халқ туфайли ўз вақтида парламентдан Халқ демократик партияси 73 та, «Адолат» социал-демократик партияси 44 та, «Ватан тараққиёти» партияси 14 та жой олган эди. Уларнинг сафига кейинчалик «Миллий тикланиш» партиясининг етти аъзоси қўшилди.

Албатта, сайловолди компаниясидаги тарғибот ишлари, ўз дастури ва дадил ҳаракату ваъдалар учун овозлар берилди. Сиёсий партиялардан сайланган депутатлар парламентдаги ўз фаолиятларини бошлаб юбордилар. Ҳозир — биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг сўнгги сессиялари арафасида улар фаолиятига баҳо беришга муайян асослар бор, деб ўйлаймиз.

Қайси бир сессияда у ёки бу партия фракцияси ўта фаол бўлганлигини эсга олиш қийин. Айтайлик, «Сиёсий партиялар тўғрисида»ги Қонуннинг 13-моддасида белгиланган «... вазирларга, бошқа давлат органларининг раҳбарларига сўровлар билан мурожаат этиш» ҳуқуқидан ва бошқа ваколатларидан қайси фракция фойдаланди? «Мамлакат парламенти — Олий Мажлис Конституцияга мувофиқ бизда Президент таклифи бўйича бошқа мамлакатлардаги каби фақат Бош вазирнигина эмас, балки ҳукуматнинг бутун таркибини номма-ном сайлайди. Лекин ҳукумат аъзолари парламент томонидан уларнинг фаолияти мунтазам назорат қилинаётганини ҳис этаяптими ёки йўқми?» — деган савол парламентнинг XIV сессиясида Президентимиз томонидан куюнчаклик билан кўтарилгани ҳам шу мудроқлиқ сабабли эмасми?

Сиёсат майдонидаги тажрибасизлик туфайлими ёки тоталитар тузумда орттирилган юқоридан кўрсатма кутиш тажрибаси сабаблими, «Миллий тикланиш» партияси аъзолари чақириқ охирлаб қолгунча ҳам парламентдаги фракцияларини қайд этмаганликлари ва Олий Мажлис Кенгаши таркибидан жой олиш ҳуқуқларидан фойдаланмаганликлари кишини таажжублантиради. Ваҳоланки, ваколатли органда битта овоз ҳуқуқини олиш учун расмий баённомани Олий Мажлисга тақдим этиш кифоя эди, холос.

Қисқа қилиб айтганда, юқорида тилга олиб ўтилган объектив ва субъектив омиллар туфайли парламентда ҳам сиёсий партияларнинг ўзига хос чиқишларини, бинобарин қонун чиқарувчи олий ҳокимиятда уларнинг ўрнини кўра олмадик. Айрим чет эл парламентларидаги партия фракцияларининг беандишаларча тортишувлари, ўзаро ҳақоратли мурожаатлари ва ҳатто муштумзўрликкача етиб боришлари бизга ёт туйғу. Ҳар қандай вазиятда ҳам, сиёсий тортишув майдонида ҳам одоб сақланиши керак. Лекин яқинда ўтказилган анжуманларнинг бирида партия раҳбарларидан бири айтганидек, бунинг учун «бир қўлнинг беш бармоғидек» бўлиш тўғри бўлармикан? Айнан ана шу фикрнинг ўзидан эски бисотдаги «бир овоздан» ёки «якдиллик» маъноси англанмаяптими?

Аслида ҳар бир сиёсий партия ўз қарашларига, ғоясига ва ўз фикрига эга бўлгани маъқул. Тараққиёт, ривожланишнинг ҳаракатланувчи кучи — фикрлар хилма-хиллиги мавжуд бўлган ерда танлаб олинадиган тўғри йўлдир.

ГАЗЕТАЛАР МУАССИСЛАР БИЛАН ЯКДИЛМИ?

Ана шундай фикрлар сиёсий партияларнинг матбуот органлари саҳифаларида ҳам баён этилишини кутган эдик. Фикрлар, аниқ мақсадлар, ҳаракат дастурлари билан танишиш истагидагилар сиёсий партияларнинг матбуот органларига обуна ҳам бўлдилар. Лекин партиянинг мафкуравий қуроли бўлган газеталар, жумладан «Адолат» газетаси ўз вақтида чиқмаслиги одатга айланишини, «Ватан» газетаси эса ойлаб чоп этилмай қолаётганлиги, чунончи ҳозирги пайтда обуначилар ундан бебаҳра бўлиб турганлигини қандай тушуниш мумкин? Наҳотки янги сайловларга саноқли кунлар қолган бир пайтда муассисларнинг — сиёсий партияларнинг ўз сайловчиларига, халққа айтмоқчи бўлган арзигулик, ғозли гаплари бўлмаса? Ёки бу — сиёсий партия ўзича, у таъсис этган газета ўзича фаолият кўрсатишининг амалий исботими? Ваҳоланки, ана шундай амалиёт таркиб топганлигини реал ҳаётда ҳам кузатиш мумкин бўлди.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси сессия муҳокамасига киритилган ҳар бир қонун лойиҳаси юзасидан ўз таклифларини албатта қўмиталарга юбориши одат тусига кирган. Қўмита мажлисларида лойиҳа муҳокамаси чоғида ҳам ушбу партиянинг парламентдаги фракцияси аъзолари ўз нуқтаи назарларини муайян даражада ҳимоя қилишга ҳаракат қиладилар. Қизғин муҳокамалардан сўнг мамлакатимизнинг ижтимоий, сиёсий ҳаётида муҳим ўрин тутадиган қонунлар қабул қилинади. Лекин қонунни шу партиянинг матбуот органи бўлмиш «Ўзбекистон овози» газетаси, эълон қилиш шартмикин, деб иккилана бошлайди. Фақат дўстона танқидлардан сўнггина иккиланиш енгилиб, ушбу қонунлар кечикиб бўлса ҳам газета саҳифасини кўради.

Шундан сўнг беихтиёр савол туғилади: наҳотки ўта қизғин ва манфаатдорлик билан муҳокама бўлган «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги»ги, «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонунлар Халқ демократик партияси тарафдорлари ёки «Ўзбекистон овози» ўқувчилари учун қизиқарли эмас? Аслини олганда ҳозирги ўтиш даврида кўндаланг бўлиб турган кўпгина иқтисодий ва ижтимоий муаммоларнинг аксарияти айнан шу қонунларда қайд этилган масалалар билан боғлиқлиги аниқ-ку! Диний экстремизмга қарши кураш, муайян динга эътиқод қилиш эркинлиги, аҳолини ижтимоий муҳофаза этиш, уни иш билан таъминлаш масалалари шу қонунларда ўз мужассамини топган. Лекин партиянинг сиёсий-ғоявий қуроли бўлмиш газета саҳифаларида Қонунлар ва уларга доир шарҳлардан кўра кўпроқ адабий нашрларга хос бўлган шеър ва бадиий ижод маҳсуллари эълон қилиниши ҳам унинг муассиси учун бефарқ кўринади, чоғи.

ЯНГИ САЙЛОВЛАРДА КИМ ЮТИБ ЧИҚАДИ?

Янги сайловларда бешта сиёсий партия — Халқ демократик партияси, «Адолат» социал демократик партияси, «Ватан тараққиёти» партияси, «Миллий тикланиш» партияси, ва ниҳоят, «Фидокорлар» партияси иштирок этиши кутилмоқда. Ҳозирданоқ ҳар бир кишида «янги сайловларда ким ютиб чиқади, ким кўпроқ овоз олади?» деган савол туғилиши табиий. Менинг фикримча: янги тузилган бўлса ҳам «Фидокорлар» ғолиблардан бири бўлади. Бундай дейишга объектив сабаблар бор.

Ёдингизда бўлса, шу партияни тузиш ташаббускор гуруҳлари «биз партиялар ўз олдига қўядиган асосий вазифани амалга оширишга интиламиз — ҳокимият учун конституцион усуллар билан курашамиз» дея баралла айтдилар. Партия тузилган дастлабки кунларданоқ сайловчиларнинг овози учун курашга киришдилар. Мазкур партиянинг матбуот органи «Фидокор» газетаси муштарийлари сони ҳам бир икки ойнинг ўзида ўттиз мингдан ошиб кетганлиги ҳам бежиз бўлмаса керак.

Эътибор беринг: улар мавжуд тўртта партиянинг бирортасига кириб, сиёсий фаолият бошлашни лозим топмадилар. Ўз шиддатлари, ўз ғоялари, ўз дастурлари билан майдонга кириб келдилар. Демакки, мавжуд ғоялару дастурлар уларни қаноатлантирмади. Демак, сиёсий кураш майдонига янги шабада кириб келади, соғлом рақобат бошланади. Дарҳақиқат, Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов «Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда» асарида таъкидлаганидек, «... бизда ҳам партияларнинг ўзаро кураши, ғоя ва қарашларнинг рақобати, керак бўлса, сайловчилар овози учун кураш бўлиши табиий».

Бешта партиянинг бирортасига аъзо бўлмаган Ўзбекистон Республикасининг фуқароси сифатида ана шу курашлар кампаниячилик тусини олмай, пировард натижада ҳаммамиз учун умумий бўлган Ватанимиз равнақига хизмат қилсин, дея ушбу тилакларимни билдириб қоламан.

Миракмал МИРОЛИМОВ.

ТЎҒРИ ОВҚАТЛАНИШ — САЛОМАТЛИК АСОСИ

“Тўғри овқатланишнинг маҳаллий муаммолари” — экология ва саломатлик кунлари доирасида Тошкентда шу мавзуда халқаро конференция бўлиб ўтди. Уни “Экосан” халқаро экология ва саломатлик жамғармаси, Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги халқаро Ибн Сино жамғармаси ва “Ўзбексавдо” акциядорлик компанияси билан биргаликда ўтказди.

Анжуманда республика вазирликлари ва идораларининг раҳбарлари, мутахассислар, шунингдек, хорижий дипломатлар ва Ўзбекистонда ишлаётган халқаро ташкилотлар вакиллари иштирок этди.

Конференцияни “Экосан” жамғармаси раиси Ю.Шодиметов бошқарди.

Мамлакатимиз раҳбарияти аҳолини сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари билан етарли миқдорда таъминлашга катта эътибор бермоқда, дейилди анжуманда. Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг комплекс дастури, республиканинг дон мустақиллигига эришиши, гўшт, сут, шоли, картошка, мева-сабзавот маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан дастурлар қабул қилинди ва амалга оширилмоқда.

Бироқ республика аҳолиси тўғри овқатланишини таъминлаш муаммоси ҳануз долзарб бўлиб турибди, дейишди анжуман иштирокчилари ўз нутқларида. Аҳоли айрим гуруҳларининг, айниқса қишлоқ жойларидаги гуруҳларнинг овқатланишини ижтимоий-гигиеник тадқиқ этиш натижалари уларнинг овқатида оқсил ва витаминлар етишмаётганини, уларнинг ўрнига углеводларни истеъмол қилиш кўпайганини кўрсатди. Қиш даврида витамин билан таъминлаш масаласи, айниқса, ўткир бўлиб турибди. Бундан ташқари озиқ-овқат маҳсулотларида йод етишмаслиги кўзга ташланмоқда. Овқат тайёрлаш чоғида фойдаланиладиган ичимлик сувининг сифатсизлиги вазиятни янада чигаллаштирмоқда.

Озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган бир қанча корхоналар ҳанузгача эски технологиялар асосида ишламоқда. Бунинг устига озиқ-овқат маҳсулотларини сақлаш ва ташиш баъзан санитария-гигиена талабларига жавоб бермайди, бу эса ўткир ичак касаллигига ва бошқа хасталикларга олиб келади.

Шу муносабат билан аҳолини овқатланиш маданиятига ўргатиш катта аҳамиятга эга бўлади. Ўтказилган тадқиқотлар натижаси кўп ҳолларда одамларда зарур маҳсулотлар билан етарли таъминланмаганлик эмас, балки овқатланиш гигиенаси асосларини билмаслик оқибатида саломатлигида муаммолар пайдо бўлишини кўрсатди. Анжуманда тегишли оммабоп адабиётни нашр этиш зарурлигига эътибор қаратилди.

Корхоналар раҳбарлари, олимлар ва мутахассислар эътиборини озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг замонавий технологияларини, уларни сақлаш ва ташишнинг замонавий усулларини ишлаб чиқиш ва жорий этишга қаратувчи тавсияномалар қабул қилинди.

Анжуман доирасида Ўзбекистон озиқ-овқат саноати етакчи корхоналари маҳсулотларининг кўргазмаси ташкил этилди.

Конференцияда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М.Усмонов сўзга чиқди.

А. ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

Миллий матбуот маркази

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги раҳбар ходимлари билан республика ҳамда хорижий матбуот вакилларининг анъанавий учрашуви бўлиб ўтди.

Анжуманни Ўзбекистон Миллий матбуот маркази раиси А. Каримов бошқарди.

ЭНЕРГЕТИКЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

Мамлакат иқтисодиётида энергетика тизимининг ўрни алоҳида аҳамиятга молик. Шу боис Ўзбекистондаги мавжуд иссиқлик ҳамда сув-электр станцияларининг бир маромда ишлаши ҳукуматимизнинг доимий диққат-эътиборида.

— Айни пайтда МДҲ мамлакатлари ўртасида фақат Ўзбекистон энергетика тизимигина узлуксиз ишлаб турганини қайд этишдан мамнунман, — деди Энергетика ва электрлаштириш вазирининг ўринбосари Т. Аҳмедов. — Боз устига, янги қувватларни ишга тушириш ишлари ҳам жадал олиб борилаяпти. Шу йил иш бошлаши мўлжалланаётган Толлимаржон ГРЭСи жаҳондаги энг йирик энергетика корхоналаридан бири саналади.

Истиқлол туфайли мамлакатимизда йирик саноат корхоналари, аҳоли тураржой бинолари қурилаётганлиги туфайли электр қувватига бўлган талаб ва эҳтиёж ҳам йил сайин ортиб бораяпти. Шу боис тармоқ корхоналарини таъмирлаш, янги технологияларни жорий қилиш, бу муҳим ишга хориж инвестицияларини жалб этиш, қўшма корхоналар очишга ҳам алоҳида аҳамият берилаяпти.

Қизиқарли ўтган анжуманда вазирлик раҳбарлари журналистлар саволларига батафсил жавоб қайтардилар. Республикада тармоқни ҳар томонлама ривожлантириш, тўлиқ мустақил энергетика тизимини яратишдек улуғвор ишлар олиб борилаётган экан, бу юмушда матбуот вакилларини ижодий ҳамкорликка чорлаймиз, дейишди улар.

Ўз мухбиримиз.

Биз ва жаҳон

БЕҲЗОД БУХАРЕСТГА БОРАДИ

ёки бурчни англаш ва фидойилик тўғрисида сўз

Шу йилнинг июль ойида Румминия пойтахти Бухарестда мактаб ўқувчиларининг математика фанидан 40-жаҳон олимпиадаси бўлиб ўтади. Унда дунёнинг юздан ортиқ мамлакатидан энг зукко, энг ақлли, энг иқтидорли ёш математиклар иштирок этишади. Ўзбекистон сўнгги олимпиадада 76-ўринни эгаллагач, икки-уч йилдан буён бу нуфузли беллашувга вакил жўнатилмасди. Республика Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги раҳбарлари бу йил ана шу бўшлиқни тўлғазишга астойдил енг шимарган кўринади. Математикларнинг туманлар, вилоятлар бўйича ўтказилган беллашувлари ғолиблари Тошкентга таклиф этилди. 96 нафар ўқувчи тест синовлари топширди. Ниҳоят, Бухарестга борадиган 6 нафар ўқувчи маълум бўлди. Ғолибларнинг 3 нафари Бухоро вилоятининг Қоракўл туманидаги битта лицей ўқувчилари эди. 2 нафар ғолиб эса Тошкент шаҳридан. Беҳзод Жўлбеков Сирдарё вилоятининг Боёвут туманидаги Ибн Сино номли лицейнинг 10-синф ўқувчиси. Суҳбатимиз ана шу ўқувчи билан бўлди.

— 15-16 ёшли йигитлар Бухарестда бутун Ўзбекистон шарафини ҳимоя қиласиз. Демак, юртни кўз-кўз қилиш учун катта имконият пайдо бўлди.

— Юртимиз — математиклар юрти. Ҳеч кимдан ва ҳеч бир давлат номидан чўчимай, тиниқ ақл билан беллашиш ниятимиз бор.

— Мўлжал қандай?

— Камида кучли ўнликка кирамиз. Насиб этса, ундан ҳам зўр бўлишимиз мумкин.

— Ўртоқларинг ҳақида фикринг қандай?

— Умрзоқ, Мурод, Умид ва, умуман, барча болалар математикани жони-дилидан яхши кўришади. Икки ой давомида атоқли устозлар бизлар билан тинимсиз машғулотлар ўтказишди. Болалар билан аҳилмиз. Тезроқ беллашувлар бошланишини кутаяпмиз.

Беҳзод ҳақида оила аъзолари ва ўқитувчиларидан фикр сўрадик. Фарида Жўлбекова ўз ўғли ҳақида шундай дейди:

— Беҳзод тўрт-беш ёшидан ёзишни, ўқишни ўрганиб олган. Уйдалигида дастурхонга зўрға чақириб оламиз...

Лицей математика ўқитувчиси Раҳматулла Ўрозов сўзидан:

— Беҳзод туғма математиклир. Қолаверса, у мана шундай натижага изланиш, ўрганиш ва тинимсиз машқ билан эришди. Бухарестда яхши натижаларга эришишига тўла асосимиз бор.

Лицей директори Каримжон Исмоилов ҳам Беҳзод Жўлбеков тўғрисида тўлқинланиб гапирди:

— Лицейимиз битирувчиларининг 90-92 фоизи ҳар йили олий ўқув юртлари ва коллежларга муваффақиятли имтиҳон топширишади. Беҳзод бизнинг умидимиз. Унга бутун лицей жамоаси, қолаверса, боёвутликлар катта ишонч кўзи билан боқиб туришибди...

Тўртинчи суҳбатдошимиз эса саволимизга жавоб беришдан бош тортди. Эшитишимизга қараганда, Акбар Тошқулов Беҳзодни ҳар томонлама иқтисодий қўллаб-қувватлаб келаётган экан. Унинг ўғли ҳам шу лицейни битириб, ўтган йили Тошкент молия институтига ўқишга кирган. Акбар Тошқулов ўғлига қандай шароит яратган бўлса, Беҳзодга ҳам шундай, балки ундан ҳам кўпроқ шароит яратиб берибди. Ғалати далил: Раҳматулла Ўрозов, Каримжон Исроилов ва тадбиркор Акбар Тошқуловларнинг ўғиллари ҳам ажойиб математиклардир. Улар ҳам туман ва вилоят математика олимпиадаларида ғолиблик қилишган. Бироқ улар асосий кучни ўз фарзандларидан бирмунча устунроқ бўлган ўқувчи болага қаратишганлиги таҳсинга лойиқдир. Акбар Тошқулов деҳқончилик қилади. Олди-сотди билан шуғулланади. Беҳзоднинг эртанги кунини тўғри илғаган бу йигит бир неча ой ўз ишини йиғиштириб қўйиб, фақат Жўлбеков билан шуғулланибди. Бу уч инсоннинг бир мақсад йўлида ҳаракат қилганлиги фидойилик белгиси эмасми? Қанийди, орамизда ана шундай ажойиб одамлар, нафақат бугунни, балки эртанги кун уфқини ҳам кўра оладиган инсонлар кўпайса!

Яна бир гап: Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги раҳбарларию мутахассисларидан ота-оналар миннатдор. Аввало, катта эътибор, яратилган шарт-шароит, олимпиадачиларга энг иқтидорли мураббийларни жалб этиш улардан катта маблағ ва ташкилотчилик қобилиятини талаб этганлиги ҳеч кимга сир эмас. Сўнгги гап шуки, бу олти ўспирин Европага ой бориб, омон келсин. Улар олис Бухарестда бежиз Хоразмий набиралари эмасликларини, албатта, исботлашади.

А. ХОНИМҚУЛОВ,
“Халқ сўзи” мухбири.

ЙЎЛСОЗЛАР ҒАЙРАТ КЎРСАТМОҚДАЛАР

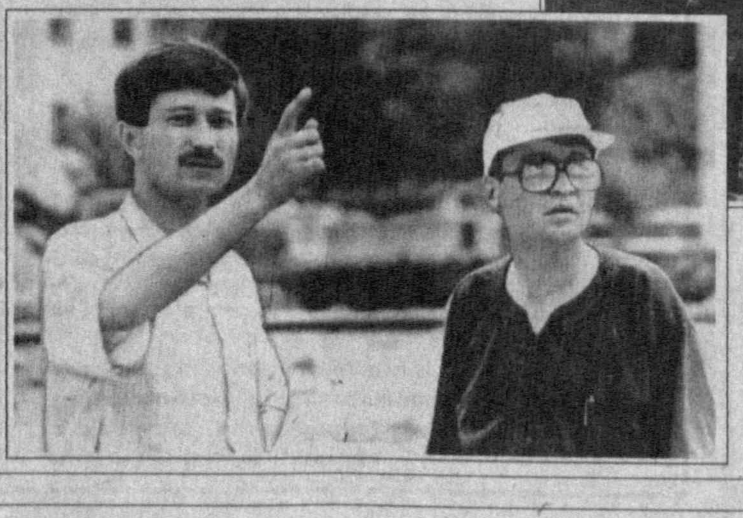

Бугун пойтахтимиздаги «Юнусобод» мавзеида бўлган киши катта қурилиш майдонига дуч келади. Амир Темур ва Аҳмад Дониш кўчалари кесишган жойда 290 метрлик кўприк ва деҳқон бозори барпо этилмоқда.

7-«Кўприкқурилиш» трестининг 13,67 ва 68- бўлинмалари, «Метроқурилиш»нинг 2-туннел жамланмаси қурувчилари бу иншоотларни Мустақиллик байрами кунигача фойдаланишга топшириш учун астойдил ҳаракат қилаётирлар.

СУРАТЛАРДА: кўприк қурилиши авжида; бош муҳандис Шоикром Шоабдураҳимов ва уста Владимир Шишкин қурилишнинг бориши хусусида суҳбатлашмоқда.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ

ПЕНСИЯНГИЗ КЎПАЙИШИНИ ХОҲЛАЙСИЗМИ?

Кариган чоғида кўп пенсия олишни, кексалигининг моддий жиҳатдан яхши таъминланишини ким истамайди, дейсиз? Шуни айтиш керакки, ҳар бир фуқаронинг ҳаёти келажакда мустаҳкам ижтимоий ҳимоя қилиниши, кексалик йилларидаги турмушининг иқтисодий жиҳатдан кучли кафолатланиши нафақат давлатга, балки унинг ўзига ҳам боғлиқ. Чунки давлат томонидан пенсия тайинланаётганда шахснинг яхши ишлаб, катта даромад олиши, кўп йиллик меҳнат стажи ҳам ҳисобга олинади. Бироқ бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида айримларга мавжуд пенсия миқдори камлик қилиши мумкин. Шундай экан, давлат томонидан белгиланган қарилик меҳнат пенсиясидан қўшимча пенсия олиш мумкинми? Мумкин. Биз нимани назарда тутаяпмиз?

Мустақиллик шарофати туфайли Ўзбекистон Республикасида ҳам, худди хорижий мамлакатларда бўлганидек, нодавлат пенсия тайинланишига имкон туғилди. Мамлакатимизда ҳозир бир нечта корхона ва ташкилотларда пенсия жамғармалари таъсис этилган бўлиб, улар ишловчилардан бадаллар тўплаш билан шуғулланмоқдалар. «Йўловчи» акциядорлик жамияти автотранспорт суғурта компанияси - шулардан бири. Мазкур суғурта компанияси (бош директори Восит ака Ражабов)нинг жамоаси 1993 йилдаёқ Ўзбекистонда биринчилардан бўлиб нодавлат қўшимча суғурта пенсияси жамғармасига асос солган.

Нодавлат суғурта пенсияси дегани нима ўзи?

Бу шахсий суғурталанишнинг янги тури бўлиб, у фаол меҳнатдан давлат пенсия таъминотига ўтган фахрийларнинг турмуш даражасини оширишга қаратилган. Жамғарманинг асосий мақсади корхоналарда ишловчиларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш, ҳар бир кишининг давлат белгилайдиган пенсияси устига яна пенсия олиши учун шароит яратишдир. Қўшимча пенсия олишни хоҳлаганлар «Йўловчи» суғурта компанияси билан шартнома тузишлари керак. 60 ёшгача бўлган эркаклар ва 55 ёшгача бўлган хотин-қизлар шартномани тузишга ҳақлидирлар. Суғурта компанияси томонидан қўшимча пенсия суғурта шартномаси тасдиқлангач, гувоҳнома/васиқа/ бериладИ.

Қўшимча пенсия суғурта фондидан тўланади. Бу фонд суғурта қилинувчи кишилар тўлаб борадиган бадаллар, иш берувчи корхона ўтказиб турадиган маблағлар ва банк тўлайдиган дивидендлардан ҳосил бўлади. Суғурта компанияси эса ана шу бадаллар, корхона маблағларини банкка ўтказиб, эвазига маълум миқдорда дивиденд олади.

Суғурта қилинувчи шахс пенсия ёшига етганида корхона ва унинг ўзи, яъни шахсий ҳисоб рақами эгаси суғурта фондига бадаллар ўтказишни тўхтатади. Шу пайтдан бошлаб у қўшимча пенсия олиш ҳуқуқини қўлга киритади. Бу пенсия суғурта компанияси томонидан бир умр тўланади.

Ҳар ойда тўланадиган қўшимча пенсия миқдори суғурта қилинувчининг жамғарма ҳисоб рақамида мавжуд маблағ миқдорига асосланиб белгиланади. Пенсия ёшига етган киши бирйўла суғурта пулининг ҳаммасини, ёки ойма-ой, ёҳуд ҳар йили уни қўшимча пенсия сифатида олиши мумкин.

Табиий савол туғилади: суғурта фондига бадал тўлаб, нодавлат пенсияга замин яратиб юргандан кўра, уни Халқ банкидаги омонат дафтарчасига ўтказиш мақбул эмасми? Жавоб шуки, суғурта фондида пул жамғариш билан омонат дафтарчасида пул сақлаш ўртасида анча фарқ бор. Биринчидан, Халқ банкида пул сақлаган мижоз йилига кўпи билан 20 фоиз фойда олса, суғурта компаниясида 30 фоиз дивидендга эга бўлади. Иккинчидан, мижоз Халқ банкига фақат ўз пулларини омонатга қўяди, нодавлат пенсия фонди эса, юқорида айтилганидек, ишловчи ва корхонанинг маблағидан, яъни иккита манбадан ташкил топади. Қолаверса, суғурта компанияси билан, дейлик, 10 йил муддатга пенсия суғурта шартномаси тузган ҳар бир ходим шу давр давомида ишлаб чиқариш жароҳатларидан ва йўл-транспорт ҳодисаларидан бепул суғурта қилинган ҳисобланади.

Суғурта қилинган шахс қўшимча пенсияни қайси ҳужжатлар асосида олади? У компанияга паспорт билан суғурта гувоҳномасини тақдим этса кифоя, пенсия олиш бемалол расмийлаштирилаверади.

Ҳозир «Йўловчи» автотранспорт суғурта компаниясининг нодавлат пенсиясидан 6 мингдан зиёд фуқаро фойдаланмоқда. Агар бошқалар ҳам бу имкониятни бой бермасалар, кексалик йиллари моддий жиҳатдан янада бақувват ва тўкин-сочин ўтишига кафолат яратишларига ишончимиз комил.

Абдураим ОТАМЕТОВ.

ОЛАМГА БИР НИГОҲ

ИШОНЧЛИ ВА САЛМОҚЛИ ҲАМКОР

12 июнда Россия халқи ўз миллий байрами — Россия Федерацияси Мустақиллиги кунини нишонлайди

Шарҳловчи нигоҳи

Ўтган давр мобайнида Россияда турли ислоҳотлар ўтказилди. Улар ичида халқнинг аҳволини янада оғирлаштирганлари ҳам, аксинча, фойдалилари ҳам бўлди. Лекин, ҳар нима бўлганда ҳам, Россия тараққиёт йўлига тушиб олишга интилмоқда. Албатта, бунда мамлакатдаги демократик кучларнинг хизмати сезиларлидир. Зеро, Россияда эски даврни қўмсаётган империяпараст кайфиятдаги кучлар ҳалиям бор. Улар ўзларининг мавҳум ғояларини ҳозирги кунда ҳам тарғиб этиб юрибди. Лекин демократик тараққиёт тарафдорлари Россияни янгилаш ва рус халқи онгида миллий ва умумбашарий қадриятларни уйғун шакллантириш саъй-ҳаракатида бўлишаяпти. Айни чоғда Россиянинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрни салмоқли эканлигини ҳам эътироф этиш лозим.

Энди Ўзбекистон-Россия муносабатларига келсак, икки давлат тенг ҳуқуқли асосда муносабат ўрнатган. Бу айниқса, иқтисодий алоқалар ривожида яққол намоён бўлади. Бунинг асосий сабабларидан бири икки мамлакат ўртасида ҳамкорликнинг мустаҳкам ҳуқуқий асоси яратилганидир. Ўзаро муносабатларимиз мезони 1992 йилда Ўзбекистон ва Россия ҳукуматлари ўртасида имзоланган давлатлараро муносабатларнинг асослари, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномада белгилаб берилган. Ўтган йилнинг майида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Россияга расмий ташриф буюрди. Ўша йилнинг кузида жавоб ташрифи билан Россия раҳбари Б.Елцин Ўзбекистонда бўлди. Ушбу ташрифлар икки томонлама муносабатларнинг ҳуқуқий пойдеворини янада мустаҳкамлади ва ҳамкорлик ривожига кучли туртки берди. Хусусан, икки мамлакат раҳбарларининг Тошкентдаги учрашувида иқтисодий ҳамкорликни чуқурлаштириш бўйича 1998-2007 йилларга мўлжалланган шартнома — стратегик ҳужжат имзоланди.

Ҳозир юртимизда 350 дан зиёд Ўзбекистон-Россия қўшма корхонаси фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг сони йилдан йилга кўпайиб бораётир. Масалан, 1997 йилнинг ўзида экскаваторлар ишлаб чиқариш бўйича "ЎзЭкс", кабел маҳсулотларини ишлаб чиқариш бўйича "Спектр", шунингдек, телефон мосламаларини ишлаб чиқариш бўйича "Алсиб" каби қўшма корхоналарга асос солинди. Россияда ҳам юзга яқин Ўзбекистон-Россия қўшма корхонаси иш юритаяпти.

Ўзбекистон-Россия иқтисодий муносабатларининг устувор йўналишларидан бири ҳар икки мамлакатдаги хўжалик субъектларининг бевосита алоқалари учун қулай шарт-шароит яратиш, яъни минтақалараро ҳамкорликни ривожлантиришдир. Айни вақтда Хоразм, Андижон, Навоий вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикаси билан Россиянинг турли вилоятлари корхоналари ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилган. Улар орасида Москва, Свердловск, Челябинск, Санкт-Петербург, Ростов, Самара, Иваново, Тюмен тадбиркорлари фаоллиги билан ажралиб туради.

Дарҳақиқат, мамлакатларимизни биринчи навбатда иқтисодий ҳамкорлик риштлари боғлаб турибди. Ўзбекистон ва Россия иқтисодиётининг туташ нуқталари эса талайгина. Икки мамлакат ўртасида иқтисодий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро комиссия самарали фаолият кўрсатаётгани бунинг ёрқин далилидир.

Алишер ҲАСАНОВ,
ЎзА шарҳловчиси.

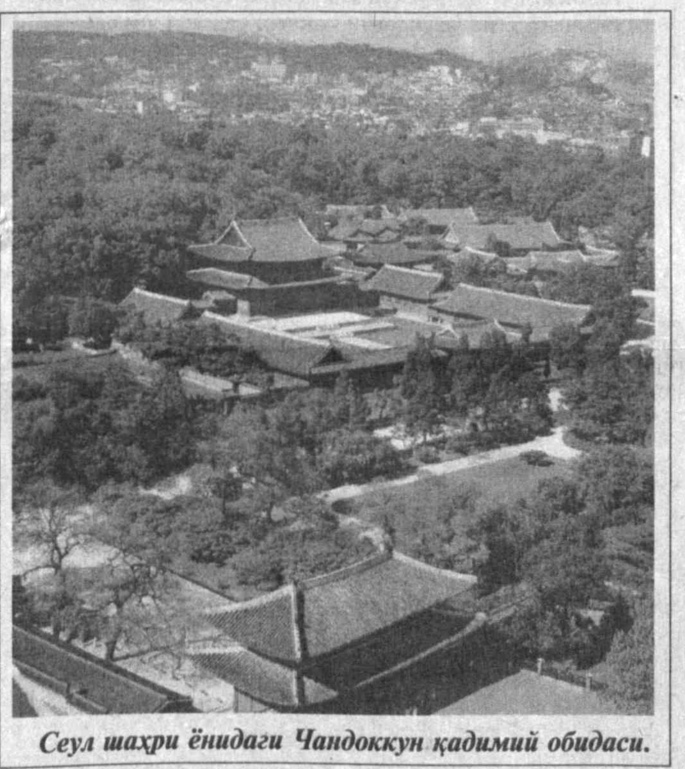

Сеул шаҳри ёнидаги Чандоккун қадимий обидаси.

ҚЎШНИ МАМЛАКАТЛАРДА

ТАБИИЙ ОФАТ ХАВФ СОЛМОҚДА

Қирғизистон Республикасининг Сузак тумани аҳолисига кўчки хавфи хуруж қилмоқда. Қирғизистоннинг Граждан мудофааси ва фавқулодда вазиятлар вазирининг ИТАР-ТАСС мухбирига берган маълумотига кўра, кўчки содир бўлиши мумкин бўлган ҳудудда ўнлаб қишлоқлар бор. У жойларда ҳозир 10 минг атрофида аҳоли истиқомат қилмоқда. Уларнинг ҳаммасини зудлик билан хавфсиз ҳудудларга кўчириш лозим. Лекин бунинг учун маблағ йўқ. Шу боис, Граждан мудофааси ва Фавқулодда вазиятлар вазирлиги мутахассислари томонидан кўчки содир бўлиши мумкин бўлган ҳудудлар доим кузатиб турилмоқда ва бу ерда яшаётган аҳолини имкон борича хавфдан бир неча соат олдин огоҳ этишга ҳаракат қилинмоқда.

МАХСУС ТАРТИБ ЖОРИЙ ЭТИЛДИ

Интерфакс хабарига кўра, Туркманистондан чиқиб кетиш ва Россия Федерациясига кириш учун махсус рухсатномага эга бўлмаган 51 нафар фуқаро Ашхобод-Москва авиарейсидан тушириб қолдирилди. Кўплаб йўловчилар жорий йилнинг 9 июнидан бошлаб Туркманистонда Ҳамдўстлик мамлакатлари билан муносабатларда махсус виза тартиби жорий этилгани ҳақида аэропортдагина хабардор бўлишди. Олдинроқ билганлари ҳам бундай тартибқоида шу қадар қаттиқ назорат остида жорий этилишини кутишмаганди.

ЕВРОПА ИТТИФОҚИДА

САЙЛОВЛАР БЎЛИБ ЎТМОҚДА

Ҳадемай Дания, Голландия, Буюк Британияда Европа парламентига сайловлар бўлиб ўтади. Европа иттифоқига аъзо бўлган бошқа мамлакатларда эса сайлов келаётган якшанба куни ўтказилади. Дунёдаги ягона халқаро ташкилот ҳисобланган, тўғридан-тўғри овоз бериш йўли билан сайловлар бўлиб ўтадиган Европа парламенти ишида 600 дан ортиқ депутат иштирок этади. Маълумки, Европа парламенти бу йил ўз мансабларини суиистеъмол қилганликлари учун Европа комиссия аъзоларининг тўла истеъфога чиқишини талаб қилган эди. Эндиликда депутатлар улар устидан текширишлар ўтказишни талаб қилиб чиқишмоқда. БИ-БИ-СИ маълумотига кўра, парламентнинг янги таркиби Европа иттифоқига алоқадор қарорлар қабул қилишда муҳим ўрин тутиши, эҳтимолдан ҳоли эмас.

ҚИРОЛЛИКДА

ТОЖ КИЙДИРИШ МАРОСИМИ

Иордания пойтахти — Оммонда ҳукумат теппасида узоқ ўтириб қолган ва шу йилнинг февраль ойида ракдан вафот этган Хусейн ўрнини эгаллаган Абдуллага тож кийдириш маросими бўлиб ўтди. Ўн минглаб Иордания пойтахти аҳолиси янги қиролни муборакбод этиб кўчаларга чиқишди. Бироқ ташқи сиёсатдаги муваффақиятларига қарамай, қирол Абдулла олдида мамлакат ичида энг долзарб муаммо бўлиб турган — юқори даражадаги ишсизлик ва катта миқдордаги ташқи қарзларни узиш каби масалалар кўндаланг бўлиб турибди.

Ноёб топилма

ИМПЕРАТОРНИНГ МАХФИЙ ДАХМАСИ

Хитойлар сулоласининг биринчи императори Миннинг махфий мозори ҳақида кўплаб ривоятлар мавжуд бўлса-да, уларнинг ростми ёки ёлғонлигини ҳеч ким билмасди. Ва, нақд олти асрдан сўнггина, императорнинг махфий дахмаси топилди. "1398 йили императорнинг 46 нафар канизаги ва бемисл ноёб хазина билан бирга дафн этишган", деб маълумот беради қадимий қўлёзмаларда.

Хитойлик қадимшунослар ер остидаги даханинг аниқ жойини оҳанграбо қурилмалари ёрдамида аниқладилар. Император Хон Вунинг Шарқий Хитойдаги тош мақбараси ёнидан қазилган 120 метрлик лаҳм йўл айнан Миннинг дахмасига олиб бораркан.

Эҳтимол, яқин вақтлар ичида бу бойликларни ер юзига олиб чиқишнинг иложи топилар, ҳозирча эса олимлар дахманинг очилиши унинг ичидаги микроиқлимни бузади ва қимматбаҳо буюмларга зарар етказади, деб ҳисоблашмоқда. Энг муҳими, дахмадаги бойликларнинг бари жой-жойидалиги маълум. Қадимги замон ўғрилари дахмани топишолмаган. Илло, қурувчиларнинг бари қатл қилинган, хатто императорнинг 26 нафар ўғлининг ҳам дафн маросимида қатнашишлари маън этилганди.

Хориж матбуоти ва ЎзА хабарлари асосида А. МАДАТОВ тайёрлади

«НЕКСИЯ» МИНИБ ҚАЙТДИ

Наманган вилояти ғаллакорларининг ҳосилни ўриб-йиғиб олишга бағишланган кўргазмали семинари одатдагидан бошқачароқ ўтди. Вилоят ҳокими Т. Жабборов тўпланганлар олдида Поп тумани машина-трактор парки «КЭЙС» комбайни ҳайдовчиси Ўринбой Қосимовга «Нексия» автомашинаси калитини топширди. Ўринбой бултурги мавсумда 1178 гектар майдондаги ҳосилни

ўриб, ўз комбайни бункеридан 3600 тонна ғалла тўккан ва ана шу натижа билан ҳамкасблари ўртасидаги беллашувда биринчи ўринни эгаллаган эди. У семинар ўтказилаётган жойдан катта мукофот — янги машинани ғизиллатиб ҳайдаб чиқиб кетаётган пайтда суюнган ҳам суюнди, суюнмаган ҳам.

Бу йилги мавсумда ҳам меҳнат беллашуви қизғин давом этади. Ўрим-йиғимга тайёргарлик ишларининг сифатли ниҳоясига етказилганлиги комбайнлар иш унумининг янада юқори бўлишини кафолатлайди. Вилоят ғаллазорларига 63 та «КЭЙС» ва 435 та Россия комбайни чиқарилади. Уларнинг барчаси ишончли сервис хизмати, ҳайдовчиларга қулай шарт-шароит билан таъминланган. Энг муҳими, иш ҳақи ва топширилган маҳсулот пулининг ҳар беш кунда ҳисоб-китоб қилиб борилиши манфаатдорликни янада ошириши табиий.

Поп, Тўрақўрғон, Наманган туманларининг ҳосил пишиб етилган майдонларида ўрим жадал тус олди. Дастлабки ғалла карвонларини қабул қилиб олган дон маҳсулотлари корхоналарида қайта ишлаш қизғин бошлаб юборилди. Вилоятда мавжуд 70 минг гектар майдондаги ғалланинг нест-нобуд бўлишига йўл қўймасдан, қисқа муддат — 25 иш кунида саранжомлашга аҳд қилинган.

Қ. НАЖМИДДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Элбек таваллудининг 100 йиллигига

МАДАНИЯТИМИЗНИНГ УЛКАН НАМОЯНДАСИ

20-30 йиллар ўзбек адабиёти ривожига, айниқса, болалар адабиётига муносиб ҳисса қўшган, тилшунослик фанида сезиларли муваффақиятларга эришган, педагог, таржимон сифатида самарали фаолият кўрсатган, ўз даврининг билимдон кишиларидан бири, шоир ва адиб Элбек XX аср ўзбек адабиёти ва маданиятида фахрли ўрин эгаллайди.

Элбекнинг бадиий ижод билан шуғуллана бошлаши алғов-далғовли 1917 йилларга тўғри келади. У дастлаб болаларга аталган шеърлар, масаллар ёзди. Унинг дастлабки тўплами «Арғумон» 1921 йилда нашр этилди. Орадан йил ўтиб босилиб чиққан «Ёш ўзбек шоирлари» тўпламидан Элбекнинг бир неча шеъри ҳам ўрин олди. Янги давр ўзбек шеърияти тарихида сезиларли из қолдирган мазкур тўпламга Фитрат, Чўлпон, Авлоний сингари қатор талантли ёшларнинг асарлари киритилган эди.

Элбекнинг «Арғумон» тўпламига кирган, шунингдек «Ёш ўзбек шоирлари» мажмуасидан ўрин олган асарларининг аксариятини масаллар ташкил этади. Бу тасодифий эмас. Ёш шоир адабиёт майдонига эндигина кириб келаётган кезлардаёқ масал жанрига қизиқиб қолади. Бу жанрда яратилган асарларда шоир ўз кўнглидаги фикр-туйғуларини рамзий йўллар билан ифодалай олиши мумкинлигини эрта фаҳмлади. Элбекни янги давр ўзбек масалчилигининг асосчиси дейиш хато бўлмайди. Чунки XX аср ўзбек шеъриятида ҳеч қайси шоир Элбекчалик кўп ва ранг-баранг масал ёзган эмас. Шоир бутун ҳаёти, 20 йилга яқин давом этган ижодий фаолияти давомида бу жанр ривожига садоқат билан хизмат қилди.

Профессор А. Саъдий 1924 йилдаёқ Элбекнинг бу соҳадаги хизматлари ҳақида: «Масалчиликни Элбек бошлади. Таржима йўли билан эмас, балки мустақил туғдириш йўлини тутди. Ҳали бу йўлда ундан бошқа киши кўринмайди», — деган эди.

Элбек бадиий меросининг салмоқли қисмини болаларга бағишланган, уларнинг ҳаёти, орзу-интилишлари акс эттирилган асарлар ташкил этади. Ижодининг ибтидосидан интиҳосига қадар болалар шоирнинг диққат марказида бўлди. Мактаб, билим юрти, техникумда дарс бериб юрган пайтларида ўз ўқувчиларини, умуман олганда эса, барча ўқувчиларни кўзда тутиб шеър ёзган бўлса, кейинчалик фақат ижод билан шуғулланаётган маҳалларда ҳам аксарият ҳолатларда янги инсон тарбиясини, болаларни назарда тутган ҳолда асарлар ёзди.

Агар шоирнинг биринчи тўплами «Арғумон» ҳам «Чирчиқ бўйларида», «Ғунчалар» (1935) тўпламларига кирган аксарият шеър, баллада, достонлар, ўзбек эртаклари мотивлари асосида яратилган «Эрксиз фолчи», «Камбағал йигит ва пандастурхон» эртак-достонлари, шунингдек яна-да кўплаб автобиографик асарлари, ҳам болаларга бағишланганлиги юқоридаги фикримизнинг ёрқин далили бўла олади.

Бугина эмас, Элбек болалар учун қатор дарсликлар, қўлланмалар ёзди. Тўғрироғи, жуда кўп шеър, масал, эртак, достонларини шу дарсликлар баҳонасида яратди.

Шоирнинг «Ўтмишим», «Боғбон», «Мерган», «Чирчиқ» сингари йирик назмий асарлари-достонлари жам бўлган ҳолда ўзбек халқининг алғов-далғовли XX аср биринчи чорагидаги ҳаёти, қисмати ҳақида тўла тасаввур беради. Айниқса, «Ўтмишим» достони бу жиҳатдан ажралиб туради. Шоирнинг ўз ҳаёти, бошидан кечирганлари асосида қурилган мазкур асар давр кишилари, тенгдошлари ҳаётининг бадиий солномаси даражасига кўтарилган.

Элбекнинг миллат ва адабиёт олдидаги улкан хизматларидан яна бири халқ тарихининг кўзгуси, унинг бебаҳо маънавий мулки ҳисобланган кўплаб оғзаки ижодиёт намуналарини ёзиб олиш, уларни тарғиб қилишдаги жонбозлиги ва матонатидир. У қишлоқма-қишлоқ, уйма-уй юриб халқ эртак ва қўшиқлари, мақол ва топишмоқ, терма ва достонларидан сон-саноқсиз намуналар ёзиб олди, улардан ёшлар тарбиясида муҳим ўрин тутиши мумкин бўлганларини саралиб нашр этди. «Арғумон», «Болалар қўшиғи», «Меҳнат куйлари», «Ашулалар тўплами» сингари китобларида Элбек халқ орасидан тўплаган ана шундай асарлардан талай намуналар келтирган. Шоирнинг замондоши, таниқли олим ва адиб Ашурали Зоҳирий «... шоир Элбек халқ мулки — оғзаки адабиётини халқдан олиш ва халққа қайтадан етказишда эл тилининг тушунарли таъсирларидан кўп фойдаланган», — деганида хақ гапни айтган эди.

Элбекнинг маданиятимиз ва маънавиятимиз тарихидаги хизматларидан яна бири, унинг тилшунослик соҳасидаги ибратли ишларидир. У ўзбек тилшунослиги, кенгроқ олганда эса, бутун туркийшунослик тарихида биринчи бўлиб тарихий изоҳли луғат тузди. 1924 йилда эълон қилинган «Луғат ва атама» асари билан Элбек туркийшуносликда изоҳли луғатчиликка асос солди, дейиш мумкин. Бугина эмас, у бутун ижодий фаолияти давомида ўзбек тилининг софлиги учун курашди, халқимизнинг саводхонлигини кўтариш йўлида жонбозлик кўрсатди, бунинг назарий асосларини яратиб берди, «Тил ўқитишда саводхон бўлайлик», «Янги алифбони эгаллаш йўлида» сингари ҳаммага дастур бўла оладиган назарий пухта мақолалар ёзди.

Элбек халқини бахтиёр кўришни орзу қилиб яшаган, унинг истиқболи, мустақиллиги йўлида бутун ҳаёти, қалб қўрини бағишлаган улкан ватанпарвар шоир, маданиятимизнинг улкан намояндаси эди. Лекин у машъум қатағон даврининг қурбони бўлди.

Аллоҳга шукрлар бўлсинким, Элбек орзу қилган истиқлол замонлари етиб келди. Шу боисдан бугун халқимиз қисқа ижодий фаолияти мобайнида 30 га яқин китоб яратган серқирра ижод соҳиби Элбек таваллудининг юз йиллигини, азиз ва ардоқли фарзандининг муборак тўйидек байрам қилмоқда.

Раҳматилла ИНОҒОМОВ.

ҲАМКОРЛИК РОБИТАЛАРИ

МЕБЕЛЬ — ЕВРОПА АНДОЗАЛАРИ АСОСИДА

Италиянинг Пезаро ва Урбино вилоятлари саноатчилари уюшмаси делегацияси ўзбекистонлик ва италиялик бизнесменларнинг мебель ҳамда қурилиш материалларини ишлаб чиқариш соҳасидаги ҳамкорлиги имкониятларини ўрганиш мақсадида мамлакатимизга келди. Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлигида бўлиб ўтган семинарда ана шу ҳамкорликнинг аниқ истиқболлари ва шакллари тўғрисида сўз юритилди. Унда республиканинг бир қанча вазирликлари ва идоралари, молия ташкилотлари, маҳаллий бошқарув органлари, товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси, шунингдек, мебель ишлаб чиқарувчи корхоналар раҳбарлари иштирок этди.

Семинар иштирокчилари Ўзбекистонда мебель саноати етарли даражада тез ривожланаётганини қайд этдилар. "Ўзбекмебель" давлат акциядорлик жамияти таркибида мамлакатимизнинг турли минтақаларида ўнлаб мебелсозлик корхоналари ишламоқда. Хусусий корхоналарнинг анча қисми ҳам турли хил мебель ишлаб чиқариш билан шуғулланмоқда.

Ўтиш даври муаммолари бу тармоқни ҳам четлаб ўтмади — кўпгина корхоналар мебель ишлаб чиқаришни қайта қуриш, асбоб-ускуналарни янгилаш, замонавий технологияларни жалб этишга муҳтож. Бу муаммоларни чет эллик шериклар билан ҳамкорлик қилиш, мебель ишлаб чиқарувчи қўшма корхоналар барпо этиш йўли билан ҳал қилиш мумкин. "Ўзбекмебель" давлат акциядорлик жамияти бошқаруви раиси А.Қирғизбоев семинарда айтганидек, ўзбекистонлик бизнесменлар Италия саноатчилари кўмагида мебель ишлаб чиқаришни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш, республика ички бозорини турли хилдаги замонавий ҳамда чиройли мебеллар билан тўлдириш, шунингдек, ўз маҳсулотлари билан бошқа мамлакатларга, энг аввало, Ўрта Осиё минтақасидаги давлатлар бозорига чиқишга умид қилмоқдалар.

Семинар чоғида икки мамлакат бизнесменлари орасида бевосита амалий алоқалар ўрнатилди.

Семинарда Италия Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Иоланда Брунетти Гоетц сўзга чиқди.

О. ЗАДУНАЙСКАЯ,
ЎзА мухбири.

МУҲАНДИСЛАР ТАКЛИФ ЭТИЛАДИ!
Kasansay Tekmen

Жунни қайта ишлайдиган "Косонсой-Текмен" ўзбек-турк қўшма корхонаси юқори малакали қуйидаги мутахассисларни танлов асосида ишга қабул қилади:
- Кимё муҳандиси
- Саноат муҳандиси
- Механика муҳандиси
- Электроника муҳандиси
- Электрчи-муҳандис
- Тўқимачилик муҳандиси

Турк ва инглиз тилини билганлар эътиборга олинади.

Ишга киришни хоҳловчилар 1999 йил 20 июнгача 3х4 ҳажмдаги сурат, таржимаи ҳол ва диплом нусхаси билан қуйидаги манзилларга мурожаат қилишлари мумкин:

Фабрика:
Наманган вилояти,
Косонсой шаҳри,
Тел.: (36965) 23355,
24256.

Тошкент офиси:
«Буюк Турон» кўчаси, 41.
Тел.: (371) 1333905,
1332975.

1765

Англия «GESC» мактабининг расмий ишончли вакили юқори синф ўқувчилари ва мактаб битирувчиларини

Англияда ўқиш учун

3 ойлик ёзги курсларга ҳамда 9 ойлик курсларга пуллик-контракт асосида ўқишга таклиф этади.

Батафсил маълумотларни Сиз **56-54-78** телефонига қўнғироқ қилиб ёки Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши биноси — Бухоро кўчаси, 24-уй, 5-қават, 43-хонага ташриф буюриб билиб олишингиз мумкин.

Барча ҳужжатларни расмийлаштириш ишларини ўз зиммамизга оламиз.

Мўлжал: Алишер Навоий номли театр биноси.

®/1840

АЛОҚА ХИЗМАТИ ПАКЕТИ

"UZPAK" алоҳида телефонлар тармоғи

UZPAK

ПГСПД "UZPAK" — маълумотларни узатиш Тармоғи Миллий оператори мақомига эга.

"UZPAK" АТТ абонентларига қуйидаги хизматлар таклиф этилади:

- ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ: МАҲАЛЛИЙ, ШАҲАРЛАРАРО, ХАЛҚАРО
- қисқартирилган (беш рақамли) ва тез чақирув хизматидан фойдаланилади.
- АЛОҲИДА ВА КОММУТАТОРЛИ КАНАЛЛАР ОРҚАЛИ МАЪЛУМОТЛАРНИ ЮКСАК ДАРАЖАДАГИ ТЕЗЛИК БИЛАН УЗАТАДИ.
- ФАКСИМИЛЛИ АЛОҚА.
- ИНТЕРНЕТ.

АФЗАЛЛИКЛАРИ:
- хонадонингиздаги линия ҳеч қачон банд бўлмайди
- рақамни биринчи теришдаёқ алоқа уланади
- юксак тезликдаги ва узлуксиз алоқа
- барча минтақалар бўйлаб алоҳида каналлар
- коммутаторли каналлар орқали Тошкент шаҳри ва вилоят марказлари "Internet" тармоғига кирилади
- ҳамма фойдаланадиган шаҳар телефон тармоғидан "UZPAK" АТТ линиясига чиқилади
- Ўзбекистон Республикасида қиёси йўқ унинг алоқа тармоғи доирасидаги хизмат — бепул

Манзил: 700011, Тошкент ш., Навоий кўчаси, 28-а.
ПГСПД "UZPAK". Факс (371) 144-82-87; тел. (371), 144-82-88

LL@1826

Арзон нархларда - сифатли газламалар, марҳамат - танлов ихтиёри Сизда!

Тик йўл=йўл газламадан, пластикадан, алюминийдан

LINE-STYLE

Ётиқ йўл=йўл ром оралиқбоп алюминийдан

ЖАЛЮЗИЛАР

- БУЮРТМАЧИЛАР ХОҲЛАГАН ЎЛЧАМГА БИНОАН 24 СОАТ ИЧИДА ТАЙЁРЛАШ
- АГЕНТЛИК САФАРЛАРИ БЕПУЛ

КАФОЛАТ
БУТУН МАҲСУЛОТГА - 1 ЙИЛЛИК
МЕХАНИК ҚИСМЛАРГА - 3 ЙИЛЛИК

- БУЮРТМА ЎРНАТИБ БЕРИЛАДИ
- ДАРПАРДАЛАР УЧУН КАРНИЗЛАР
- МАҲСУЛОТЛАР СИФАТИ ПАТЕНТЛАШТИРИЛАДИ

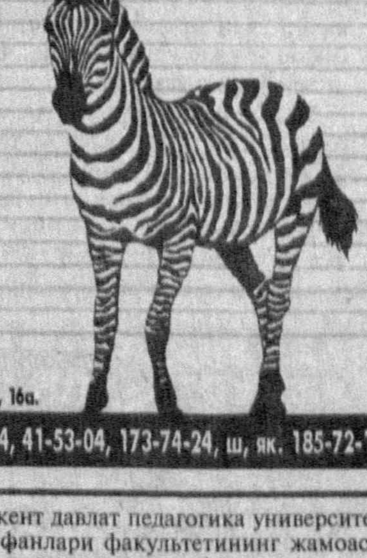

Манзил: Тошкент ш., Навоий кўчаси, 16а.
Т/ф: (3712) 41-56-53, 41-59-44, 41-53-04, 173-74-24, ш, як. 185-72-14.

Press@online.ru, LL@1460UZ

Тошкент Давлат иқтисодиёт университети 1999 йилда сиртқи факультетларни битирганларни 1999 йил 26 июнь соат 10-00 да университетнинг Фаоллар залида ўтказиладиган тантанали диплом топшириш маросимига таклиф этади.

Низомий номли Тошкент давлат педагогика университети ректорати ва табиёт фанлари факультетининг жамоаси «Биология ва уни ўқитиш методикаси» кафедрасининг доценти Мелис Толиповга онаси

Робия ТОЛИПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

АБИТУРИЕНТ-99

БИЛИМ — ЯГОНА МЕЗОН

Республикамиз мактабларида навбатдаги ўқув йили тугади. Уларни турли йўллар кутмоқда, лекин кўпчилиги олий ўқув юртларида таълимни давом эттиришга аҳд қилган. Ҳозир эса олий ўқув юртларига кириш учун тайёргарлик кўришмоқда. Бу йил тест синовлари қандай бўлади, ўтган йиллардагидан қандай фарқ қилади? ЎзА мухбири шу саволларга жавоб беришни давлат тест маркази директори Муҳсинжон Мўминович МУҲИТДИНОВдан илтимос қилди.

— Ўзбекистонда малакали кадрлар тайёрлаш давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Чунки мамлакатнинг келажаги эртага бизнинг ўрнимизга қандай мутахассислар келишига боғлиқ. Президентимиз Ислом Каримов бир неча бор таъкидлаганидек, ислоҳотлар тақдири ва уларнинг натижалари, аввало, одамларнинг билим даражаси давр ва тараққиёт талабларига қанчалик мос келишига боғлиқ. Шу боисдан, республикамиз раҳбарияти таълим тизимини ислоҳ қилишга жуда катта эътибор бермоқда. Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ҳамма ерда амалга оширилмоқда. Ўқув жараёнининг ўзигагина эмас, ёшлар олий ўқув юртига кириш учун оладиган базавий билимлари даражасига ҳам муносабат ўзгарди.

— Ўтган ёзда тестни тузиш чоғида олий ва ўрта махсус ўқув юртларида 60 мингдан ортиқ тест билимлари банкидан фойдаланилди, улар 1996 йилдан буён тўпланган. Бу йил абитурентларни нималар кутмоқда?

— Бу банк яна 20 мингтага кўпайди, шпаргалкадан фойдаланишга ёки тайёр жавобларни ёдлаб олишга имкон бермайдиган янада мураккаб билимлар билан тўлдирилди. Топшириқларни бажаришда муваффақият ўқувчиларнинг билиш фаолиятига, уларда мантиқий тафаккурнинг қанчалик ривожланганига боғлиқ. Жавобларнинг вариантлари компьютер ёрдамида тўпланади. Шу сабабли ташқаридан ҳар қандай аралашувга хотима берилади. Бундай катта фонд олий ўқув юртларига кирувчиларнинг билимларини бутун фан бўйича, шунингдек, унинг айрим бўлимлари бўйича ҳар томонлама, чуқур ва тўғри баҳолашга имкон беради.

Олий ўқув юртларига қабул уларга кирувчи барча ёшлар учун тенг ҳуқуқлилик асосида ва ягона қоидалар бўйича амалга оширилишини таъкидлаб ўтмоқчиман. Айни пайтда энг юқори балл олганлар давлат грантлари бўйича биринчи навбатда қабул қилинади. Қолган абитурентлар олган балларига қараб, пуллик битим асосида белгиланган жойга қараб қабул қилинади.

—Тестларни ким ишлаб чиқади?

—Тест топшириқларини тузиш ва уларга баҳо беришга тажрибали педагоглар ва Фанлар академияси институтларининг етакчи олимлари жалб қилинган. Бу ишни рағбатлантириш учун "Педагогик тестларнинг энг яхши муаллифи" танлови ўтказилмоқда. Хорижий тиллар бўйича топшириқларга хорижий мутахассислар тақриз беришди.

Тест топшириқлари республикамизнинг турли ўқув юртларида синаб кўрилиб, материал кейинчалик статистик жиҳатдан ишлаб чиқилгани ва тегишли ўзгартишлар киритилгани уларнинг сифатини оширишга ёрдам берди. Топшириқлар сифат кўрсаткичларини, уларнинг ишончлилигини, мураккаблик даражасини ҳисоблайдиган махсус компьютер дастурлари ишлаб чиқилган.

Маълумки, тест топшириқлари "Ахборотнома", "Хабарнома" журналларида эълон қилинади. Бу эса, педагоглар жамоатчилиги орасида кенг муҳокама қилишга имкон берадики, бу ҳам қўшимча текширишдир.

Дарвоқе, республикамизда МДҲ мамлакатларида биринчи бўлиб, бундай илмий-методик журналларнинг нашр этилиши умумий таълим мактаблари юқори синфлари ўқувчиларини ва битирувчиларини собитқадамлик билан, қўшимча равишда тест синовларига тайёрлаш анъанасини вужудга келтирди. Тест синовлари якунларини 1996 йилдан бошлаб таҳлил этиш шуни кўрсатмоқдаки, ўқувчилар дастурдаги материалларни ўзлаштиришида бу журнал катта аҳамиятга эга бўлди. Эълон қилинган топшириқлар билан мунтазам ишлаш билимлар даражасини оширишга, бинобарин, балларни оширишга ёрдам бермоқда. Давлат тест маркази бир неча йилдан буён республикамизнинг барча мактабларида халқ таълими ходимлари билан биргаликда тест синовини ўтказишни машқ қилишмоқда, бундай машқларда мактабларни битирувчилар бўлажак тадбирга доир малакали маслаҳат оладилар. Олинган баллар уларга у ёки бу мутахассисликни эгаллаш учун ўқишга киришга ўзининг тайёргарлик даражасини баҳолашга ёрдам беради.

— Марказингиз ҳар йили "Тест синови якунлари" деб аталган катта, жуда батафсил таҳлилий материални эълон қилади. Бундай маълумотларни умумлаштириш қандай наф келтиради?

— Бу китоблар ҳозирги вақтда республикамизда таълим соҳасида юз бераётган барча жараёнлар тўғрисидаги ахборотнинг ҳақиқий хазинасидир. Тест синовларининг кўп вариантли тизими ёшларимизнинг энг қобилиятли қисмини адолатли танлаб олишни таъминлабгина қолмади, айни пайтда таълим тизимининг самарадорлиги ва ислоҳотларнинг қанчалик амалга оширилганлиги тўғрисида катта ҳажмдаги ахборот олишга ноёб имконият яратди. Шундай қилиб, ўқувчилар билимини аниқлаш учун ҳозир қўлланилаётган кўп вариантли тест усули республика бутун таълим мажмуининг мониторинги базасига айланмоқда. У таълим мазмуни ва методларини такомиллаштиришнинг аниқ йўлларини кўрсатиб бермоқда.

Ўтган йилги тест синовлари якунлари таҳлилида бу соҳадаги асосий тамойиллар ва устуворликлар келтирилган. Энг аввало абитуриентлар сонининг ўсиши тамойили кўзга ташланмоқда, бу ёшларимизнинг профессионал билим олишга интилаётганидан далолат беради. Қишлоқ мактабларидан келган абитуриентлар сони ҳам кўпайгани қувончлидир. 1998 йилда улар шаҳарлик абитуриентларга нисбатан 2,5 баравар кўп бўлди.

Таълимнинг барча йўналишлари бўйича танлов кўпаймоқда, ўтиш балининг ортиши кўзга ташланмоқда. Олинган маълумотларни таҳлил қилиш ёшларимиз ислоҳотлар жадаллик билан амалга оширилаётган тармоқларда билим олишга интилаётганини кўрсатди. Мактаб битирувчиларини биринчи навбатда иқтисодиёт, халқаро муносабатлар, юридик фанлар, замонавий технологиялар, дастур билан бошқариш, хорижий тиллар қизиқтирмоқда.

Таълим соҳасида ислоҳотларнинг боришини кузатишда асосий бўғинлардан бири — ўрта мактабларни битирувчиларнинг тайёргарлиги сифати даражасидир. Тест синовларининг кўп вариантли тизими бу тайёргарлик сифати даражасини аниқлашга имкон беради. У фақат айрим фанлар бўйича эмас, унинг аниқ бўлимлари бўйича ҳам таълим бериш самарадорлигини холис аниқлаш имконини беради. Китобда келтирилган жавоблар самарадорлиги спектрограммасига қараб, шаҳарлар ва қишлоқлардаги, турли туманлар ва вилоятлардаги битирувчилар билимлари даражасини баҳолаш мумкин. Бу фанларнинг бўлимлари бўйича кўп минг кишилик абитурентлар билимининг ўзига хос кардиограммаси бўлиб, таълим бериш мазмуни ва методларининг ички нуқсонларини очишга имкон беради.

Таҳлиллар натижаларини умумлаштириш кўпгина фанлар бўйича давр талабларига жавоб берадиган дарсликлар ҳанузгача йўқлигини кўрсатмоқда. Яна бир хулоса шуки, мустақил фикрлашга мўлжалланган топшириқларнинг бажарилишини таҳлил этиш унинг даражаси ҳали пастлигидан далолат бермоқда. Чамаси, педагоглар ўқув жараёнида ўқувчиларнинг интеллектуал ривожланишига кўпроқ эътибор беришлари лозим.

Афсуски, педагогларимизда ўз билимини ошириш одати йўқлиги ҳам маълум бўлди. Мисол учун олганда, тест синовлари чоғида олдинги йилларда аниқланган ўқув жараёнининг характерли нуқсонларини ва ўқувчилар қилган хатоларини ўқитувчилар тўла ҳисобга олишмаяпти. Шу муносабат билан, менимча, умумий таълим мактаблари педагогларини тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини қайта кўриб чиқиш мақсадга мувофиқдир. Таълим андозаларини, замонавий ўқув дарсликларини, энг янги педагогик технологияларини жорий этиш ҳам жуда секинлик билан бормоқда.

Марказимиз тўпланган ва таҳлил этилган барча маълумотларни Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига, Халқ таълими вазирлигига топширади. Бундан ташқари, мутахассисларимиз вилоятларда айрим мавзуларга бағишланган учрашувлар ўтказиб, уларнинг иштирокчиларини минтақадаги таълим тизимининг ҳолатидан хабардор қилишмоқда. Лекин марказимиз бу соҳадаги ишларни яхшилашга чинакам таъсир ўтказиши учун унинг ахборот тўплаш фаолияти етарли эмас. Шу боис 1998 йил март ойида Вазирлар Маҳкамаси марказ таркибида кадрлар тайёрлаш сифатини, педагог кадрларни аттестациядан ўтказишни ва таълим муассасаларини назорат қилиш бошқармасини тузиш тўғрисида қарор қабул қилди. Ўрта, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари ўқитувчиларини аттестациядан ўтказиш мезонлари ишлаб чиқилди, бундай аттестацияни ўтказиш билан янги бошқарма шуғулланмоқда.

— Муҳсинжон Мўминович, АҚШ тест синови хизматининг таклифига биноан яқинда Америкада бўлдингиз. Сафар натижалари асосида Американинг мутахассислар тайёрлаш, шунингдек, мазкур жараёнда назорат қилиш билан шуғулланадиган бир қанча йирик марказлари билан ҳамкорлик тўғрисида дастлабки шартномалар тузилди. Ўзбекистон давлат тест марказининг бундай алоқа ўрнатишга қизиқишининг сабаби нимада?

— Ҳақиқатан ҳам, сафар анча самарали бўлди. Халқаро таълим бўйича Америка кенгаши (АКСЕЛС), коллежлар кенгаши, Халқаро таълим сифатини таъминлаш маркази, Бинхемтон университети ва, албатта, тест хизмати раҳбарлари билан амалий учрашувлар бўлди. Улар ўз ташкилотларининг фаолиятлари ҳақида батафсил сўзлаб бердилар. Мен ҳам америкалик касбдошларимни Ўзбекистонда таълим соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар билан таништирдим. Кадрлар тайёрлаш миллий дастури қандай амалга оширилаётганига катта қизиқиш билан қарашди.

АҚШга сафардан олдин биз "1998 йилги тест синовлари якунлари" китобини инглиз тилига таржима қилдик. Ким билан учрашмайлик, ҳаммаси бу китобда баён қилинган материаллар билан танишиб чиққач, республикамизда ишлаб чиқилган тест синовлари кўп вариантли тизимининг ноёблиги ҳақида гапирдилар. Бу тизим таълимнинг аҳволини ҳамда барча фанлар ва уларнинг бўлимлари бўйича таълим самарадорлигини, умуман республика бўйича, шунингдек, ҳар бир шаҳар, туман, ҳар бир мактаб бўйича яққол кўриш имконини беради.

Ўзбекистон таълим тизимини мислсиз ислоҳ қила бошлади. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш фақат кўп моддий сарф-харажатларни талаб қилиб қолмайди. Самарадорликни ошириш учун у ёки бу янгиликни жорий этиш самарасига берилган ҳақиқий баҳо бўлиши керак, агар бу янгилик таъсирчан бўлмаса — аниқ сабабларини билиш лозим. Бундай назорат имконияти кўп вариантли тест тизимини жорий этгандан кейингина пайдо бўлди.

Мен ҳамкорлигимиз давом этади, деб умид қиламан. Бу ҳамкорлик фойдали бўлади, чунки, Америка таълим тизими дунёда энг яхши тизимлардан бири ҳисобланади. Принстонда жойлашган АҚШ тест хизмати раҳбарияти билан компьютер тест синовлари янги технологиясини яратиш соҳасида ҳамкорлик қилиш йўлларини муҳокама қилдик. Шунингдек, мутахассисларни айирбош қилиш тўғрисида гаплашдик. Яқинда шу хизмат вице-президенти Жон Йоппдан мактуб олдим. У амалий алоқаларни кенгайтириш хусусида аниқ таклифлар киритишни илтимос қилган.

Пировардида, таълимни давом эттириш учун олий ва ўрта махсус ўқув юртларига киришга аҳд қилганларга мурожаат қилмоқчиман. Билимларингиз мустаҳкамлиги ва чуқурлиги, материалларни ўрганишни идроклаш — олдингизда турган мақсадга эришишда ягона ишончли ёрдамчингиздир. Тест синовларигача қолган кунларда сиз имтиҳон топширадиган фанлар бўйича журналларимизда эълон қилинган тестларга яна бир карра мурожаат қилинг.

Суҳбатдош Анна ИВАНОВА.

Теннис: «Тошкент опен»

КОРТГА КУЧЛИЛАР ЧАҚИРИЛСИН

Республикамиздаги барча теннис ишқибозлари ва мутахассисларининг диққат эътибори ҳозирда пойтахтимиздаги «Динамо» кортларига қаратилган. Бу ерда олти кундирки, муросасиз баҳслар ила давом этаётган «Тошкент опен» халқаро турнирининг якуний босқичи бошланди. Бугун кортларга энг кучлилар — ярим финалчилар таклиф этилади.

Куни кеча эса, турнир иштирокчилари навбатдаги босқич ўйинларини ўтказишди. Айниқса, италиялик Серра-Занетти Адрианна ҳамда Ралука Санду (Руминия) ўртасида кечган учрашув кескин курашлар остида ўтди. Дастлабки сетда руминиялик теннисчининг қўли баланд келди — 6:4. Ундан фарқли ўлароқ, иккинчи сетда рақиблар очколар ҳисоби бўйича деярли кетма-кет боришди ва пировардида Серра-Занетти ғолиб чиқди. Ҳал қилувчи сетда эса 6:4 ҳисобида яна Санду зафар қучди.

Шунингдек, исроиллик Анна Смашнова Кежико Нагатоми (Япония)ни икки сетда (6:2, 6:0) мағлубиятга учратди. Яна бир қизиқарли учрашувда Россиянинг икки вакили — Елена Дементиева ва Татьяна Пановалар беллашишди. Олдин башорат қилинганидек, ушбу баҳсда Т. Панова икки сетда (6:3, 6:0) ғалабага эришди.

Мусобақалар эртага ўз ниҳоясига етади.

Озод БЕК,
«Халқ сўзи» мухбири.
Д. МИХАЙЛОВ олган сурат.

ЁШ МУСИҚАЧИЛАР КЎРИГИ

Тошкентдаги 22-мусиқа мактабида ўқув йилининг охирида, анъанага кўра, якунловчи концерт ташкил этилди.

— Аслида, мазкур концертни бу ерда таълим олаётган ёш мусиқачиларнинг кўриги десак, асло янглишмаймиз, — дейди мактаб директори, бастакор Норқул Ризаев. — Чунки унда ўқувчилар ўзларининг нималарга қодир эканликларини нафақат ўқитувчилар ва мактабдошлари, балки ота-оналари олдида ҳам намойиш қиладилар.

Ҳақиқатан ҳам, ушбу концертда ёш хонанда-ю созандалар, шунингдек, дуторчилар, раққосалар, чангчилар ва доирачилар ансамбллари ўз маҳоратларини кўрикдан ўтказишди. Бу ерда ҳозир бўлганлар мактабда бўлғувси санъаткорлар улғаяётганларига ишонч ҳосил қилдилар.

Ўз мухбиримиз.

Шифокорлар ҳақида ҳикоялар

ҚАДАМИ ҚУТЛУҒ ЙИГИТ

У ишдан ҳориб-чарчаб қайтади. Кечки таомни ейди-ю, уч нафар фарзанди билан қизиқарли суҳбатга киришади. Жуфти ҳалоли Гулчеҳрага ишда бўлиб ўтган гапларни бир-бир баён этади.

— Бугун кун жуда оғир бўлди.

— Оғир касал келдими, яна?

— Ҳа, Тол қишлоғидан бир йигит. Ҳали 30 дан ошмаган, касали оғир, юрак хуружи. Зўрға олиб қолдик, — дейди Йўлдош уфф тортиб. Сўнг дастурхон ёнида мудрай бошлайди. Вақт алламаҳал бўлганида телефон жиринглаб қолди. Гулчеҳра тезгина гўшакни кўтариб қулоғига тутди:

— Ҳа, уйдалар, нима эди? Дам олаяптилар. Нима? Ким дедингиз? Ҳа-а ... Ҳозир... Рашид ака оғир бўлиб қолганмиш, — дейди уй бекаси эрини уйғотиб.

— Нима? Рашид аками? — уйқудан турган Йўлдош ака зудлик билан гўшакни қулоғига тутди. — Бўпти, ҳозир етиб бораман!

Эшик ёнида «Тез ёрдам» машинаси кутиб турарди.

Дарҳақиқат, Рашид аканинг аҳволи оғир эди. Узоқ йиллар раҳбарлик лавозимида гуриллаб ишлаб юрган бу одам, ҳозир тўшакка михланиб ётади. Ёшлари бир жойга борган, албатта. Аммо гап фақат ёшдамас. Раҳбар шахснинг ташвишлари ҳам катта бўлади. Эл-юрт юкини елкага олиб юриш учун тоғдай елка, метин ирода, бақувват қалб керак. Рашид ака шундай инсонлардан.

Ўша кунлари Йўлдош ҳаловат билмади. 20 кунга қадар хасталик билан олишди. Ниҳоят, ўз касбининг билимдони ва моҳири оғир дардни ҳайдади. Ўйлайманки, бемор Рашид ака учун дунёда Йўлдош дўхтирдан мўътабарроқ киши бўлмаса керак...

Шифокорнинг ҳаёти шундай кечмоқда. Олийгоҳни битирибдики, Қамаши туман марказий шифохонасининг юрак касалликлари бўлимида меҳнат қилади. У дастлаб оддий врач эди, ҳозир эса бўлим мудири. Қўл остида ўз касбининг фидойиларидан бири Эшнор ака Алимов ҳам бор. Йўлдош Кўчқоров Эшнор акани ўзининг устози деб билади. Устоз-шогирд ҳамкорликда бўлимнинг ишини намунали йўлга қўйганлар. Бўлим сўнгги йилларда бир қатор замонавий тиббий ускуналар билан жиҳозланди. Касаллар физиотерапия, иглотерапея ва шунга ўхшаш йўллар билан ҳам муолажа қилинмоқда.

Йиллар берган тажриба, кишиларнинг ишонч ва ҳурмати шифокорга қанот бўлмоқда. Бўлимнинг истак ва шикоят дафтарини варақлаймиз. «Йўлдошжон билан Эшнор акалардай шифокорлар борлиги туман аҳолисининг бахти», — деб ёзибди олти нафар фарзанднинг онаси Ойсултон Содиқова.

«Юрак пороги билан оғриганман. Йўлдош билан Эшнор акалар мени неча марта ўлим ёқасидан қайтарди. Умрлари узоқ бўлсин» — деб шарҳи ҳол қилибди 2-гуруҳ ногирони Хурсанд Бойматова. «Йўлдош — қадами қутлуғ йигит» — деган сўзларни битибди Бердиқобил Дўстов. Дафтарда яна юзлаб қамашиликлар бу икки шифокор ҳақида меҳр-ифтихор билан изҳори дил этишган...

Шифокорлар меҳнатига бундан ортиқ таъриф бўлмаса керак. Ҳар бир шифокорга элнинг шундай эҳтироми ҳамнафас бўлсин.

Азиза ҚОРАБОЕВА.

Парда ичра юзингизда
нур ёнадир,
Келинликнинг тахти
асли ягонадир.
Сепинг ёйдинг, баҳо бердим:
энг суюги —
Ибо сизга ҳақдан
келган тўёнадир.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ сурат-лавҳаси.

ЎЗБЕК — ТУРК ҚЎШМА КОРХОНАСИ

"ТОШКОЧАВТО"

тадбиркорлар, бизнесменлар, йирик корхоналар ва кичик фирмаларни, хуллас, юқори классли автотехника зарур бўлган барча-барчани

ЎРТАЧА ЮК КЎТАРАДИГАН ЗАМОНАВИЙ АВТОМОБИЛЛАРНИ

- «ЎзОтойўл-Ивеко» 35.9 (тент, дизель двигателли, юк кўтариш ҳажми 2 тонна) баҳоси $ 28950.
- «ЎзОтойўл-Ивеко» 65.9 (тент, дизель двигателли, юк кўтариш ҳажми 4 тонна) баҳоси $ 30500.
- «ЎзОтойўл-Ивеко» 80.12 (тент, дизель двигателли, юк кўтариш ҳажми 5 тонна) баҳоси $ 34500.

харид қилишда иштирок этишни таклиф этади.

Тўлов Ўзбекистон Республикаси курси бўйича сўмларда.
Тўлов шакли ихтиёрий.

Биз таклиф қилаётган автомобиллар тежамкорлиги, қулайлик ва экологик хавфсизлиги бўйича энг юқори талабларга жавоб беради.

Барча моделлар Ўзбекистон шароитига мослашган. «Тошкочавто» қўшма корхонаси автомобилларни сотишга олдиндан тайёрлаш билан боғлиқ ишларни амалга оширади.

Сотиладиган барча машиналарга сервис хизмати кўрсатишни кафолатлайди.

«ТОШКОЧАВТО» ДУНЁГА МАШҲУР ЗАМОНАВИЙ ЮК МАШИНАЛАРИДИР!
ХАРИД ҚИЛСАНГИЗ, МИННАТДОР БЎЛАСИЗ!

Манзилимиз: Тошкент ш., Ойбек мавзеси, 47.
Тел.: 549927, 546390, 546997.
Факс : 1206361.

11@1597

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), А. Жабборов, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. Пак, М. Сафаров, Р. Фарҳодий, И.Худоёров, И. Шоғуломов, Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Хатлар бўлими 136-29-89, 133-07-48; Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0456. 30695 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.
Таҳририятга ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — Ю. Ҳамидов.
Навбатчи муҳаррир — Қ. Эшматов.
Навбатчи — Ф. Санаев.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди: 00.50 1 2 3 4 5 6